

LA CUINA DEL FUTBOL

**GESTIÓ TÈCNICA D'UN CLUB DE FUTBOL
D'ELIT**

Sergi Ferragut Maixenchs
IES Montsoriu Arbúcies
22 de gener del 2010
Tutor del Treball: Ernest Llohis

“El fútbol no es una cuestión de vida o muerte, es mucho más que eso”.

Bill Shankly.

ÍNDEX

1. Introducció.....	4
2. L'organigrama.....	10
3. Components i departaments de l'equip tècnic.....	15
3.1. El director esportiu.....	15
3.2. El secretari tècnic.....	19
3.2.1. Qui és el que fitxa?.....	25
3.3. Cap de relacions institucionals.....	29
3.4. Departament mitjans de comunicació.....	33
3.4.1. Responsable de premsa internacional.....	33
3.4.2. Responsable de premsa nacional.....	37
3.5. L'entrenador.....	41
3.6. Entrenadors adjunts.....	48
3.6.1. El segon entrenador.....	48
3.6.2. L'entrenador de porters.....	51
3.7. El preparador físic.....	55
3.8. El departament mèdic	60
3.8.1. El metge.....	60
3.8.2. El fisioterapeuta.....	65
3.8.3. El nutricionista.....	69
3.8.4. El psicòleg.....	76
3.8.5. El podòleg.....	80
3.9. El departament de scouting.....	84
3.10. Responsable de l'àrea d'atenció al jugador.....	88
3.11. El delegat.....	92
3.12. L'encarregat de material.....	95
4. El model del futbol anglès.....	99
5. Conclusions.....	106
6. Les anècdotes del treball.....	110
7. Bibliografia.....	114

1. INTRODUCCIÓ

El futbol m'encanta. Des de petit hi he estat vinculat, i amb quatre anys ja el practicava, i hi segueixo jugant, evidentment en equips d'acord a la meua edat i a la meua qualitat, és a dir en equips amateurs. Però hi ha un altre nivell diferent de futbol, el futbol d'elit, el futbol professional, l'esport que mou més masses de tot el món.

Mou a milions d'aficionats, que el contemplen com un espectacle que els permet prendre partit per un dels dos equips i que el segueixen pagant el preu d'una localitat i acudint a l'estadi o través dels mitjans de comunicació a la recerca del plaer de veure jugadors qualificats o de sentir com a seu el resultat de l'equip amb el qual s'identifiquen. Aquest esport que forma part de la gran majoria de les converses, que és present en totes les graelles televisives i que per exemple ha convertit el seu Campionat Mundial en l'esdeveniment més important del planeta, a raó de la gent que mobilitza i el segueix, només superat pels Jocs Olímpics.

També és cert que les retransmissions dels partits són els esdeveniments amb més audiència dels mitjans de comunicació. I a més, apart de les retransmissions en directe, també les tertúlies, els debats o reportatges gaudeixen de molts espectadors i oients. Inclús els programes de paròdies aconseguixen índexs molt elevats d'audiències. També hi ha la premsa escrita, que ha generat mitjans específics que arriben a superar en vendes als d'informació general.

Traspassos multimilionaris, sous desorbitats per la resta dels mortals, drets de televisió, préstecs bancaris de dubtós cobrament, subvencions públiques, aquest esport també mou quantitats impressionants de diners.

El futbol és l'opi del poble, i la història ens en dona molts exemples en els que en moments de debilitat, els pobles s'aferren al futbol per evadir-se de la realitat. No només això sinó que ha arribat a provocar la renaixença del creixement econòmic i polític d'un país, com és el cas de Brasil, després de guanyar el Mundial de 1970, que va fer que es reactivés la política i el mercat econòmic. O la final del Mundial del 1954, que els dotze mil aficionats de la selecció Alemanya, que s'enfrontava contra Hongria, van cantar l'himne nacional alemany des de les grades de l'estadi, quan Alemanya estava separada en dues. Aquesta reacció d'orgull de la pàtria fou molt significativa en aquell moment.

I tot és provocat per uns futbolistes que amb més o menys destresa colpegen la pilota, per unes habilitats innates i per altres adquirides en l'entrenament i sota les instruccions d'uns tècnics. Els futbolistes sempre seran els protagonistes de l'espectacle, ho eren fa més de cent anys quan es va inventar aquest esport i ho són ara, però el seu entorn ha canviat. De l'autogestió dels jugadors en l'origen del futbol, passant per la figura dels entrenadors multifuncionals que durant molts anys han dirigit als equips, s'ha arribat als nodrits staff tècnics amb molts departaments i especialistes.

Des de ben petit, degut a la meva afecció ja esmentada, sempre he col·leccionat els adhesius dels jugadors i els pòsters dels diferents equips de primera divisió, i quan ara observo les fotografies de les plantilles dels equips d'elit, i les comparo amb la de les temporades precedents, me n'adono que l'equip tècnic cada any es va ampliant. Si miro les de fa vuit anys enrere observo que els equips tècnics estaven gairebé formants exclusivament per l'entrenador. I en canvi les fotografies de les plantilles actuals, els professionals que hi apareixen, en molts casos és superior en nombre als futbolistes. Això m'encurioseix i m'intriga, ja que m'agradaria conèixer quina és la tasca de cadascun d'ells.

El futbol actual és com una gran representació teatral en la que els directors d'escena, els tècnics, volen que tot el que vegin els espectadors hagi estat estudiat, assajat i guionat, deixant poc lloc a les improvisacions. Per això cal controlar tot els factors que envolten al jugador, que en realitat no deixa d' ésser sovint una inversió multimilionària que cal vetllar molt d'aprop.

La salut física i mental del futbolista, la seva dieta, el seu entorn, el control de les seves errades i l'aprenentatge de les seves carències són factors a controlar i calen els especialistes pertinents.

Però en el futbol hi ha altres factors que hi intervenen en comparació a una representació teatral, per exemple hi ha un equip contrari al que també cal haver estudiat sempre amb l'objectiu de minimitzar al màxim l'atzar, tot i que la història s'entossudeix a dir-nos que l'atzar sempre serà important en el futbol: En la final de la Lliga de Campions de l'any 2008, John Terry, capità del Chelsea es disposa a llençar el darrer penal de la tanda, si marca el seu equip serà per primer cop a la seva història Campió d'Europa. En el moment d'afermar el peu de recolzament per xutar, va relliscar i perdre l'equilibri, i la pilota va anar al pal i van acabar perdent el títol.

Seguint el fil de l'exemple anterior, sembla lògic pensar que la fortuna és important, doncs una relliscada imprevista pot decidir un títol, però també hi ha coses a analitzar darrera aquella relliscada: Qui va decidir que John Terry llancés aquell penal? Havia assajat recentment el llançament de penals? Estava preparat emocionalment per a suportar la pressió d'aquell moment? És a dir darrera aquell penal hi ha unes decisions d'un equip de professionals que potser no van estar del tot encertades.

Per tant, en aquest treball vull saber, i pretenc explicar, perquè em mou la curiositat i perquè considero que és d'interès general, la resposta a aquets interrogants: Que hi ha darrera del espectacle futbolístic? És a dir l'equip tècnic: Qui són? Quants són? Què fan? I Com s'organitzen?

Per tant m'he decidit a fer aquest treball amb l'interès d'arribar a aquests objectius:

- Conèixer cadascun dels departaments i les seves funcions competencials en un club de futbol d'elit.
- Conèixer quina és la tasca de cadascun dels professionals que pertanyen als diferents departaments.
- Determinar i conèixer un organigrama bàsic de funcionament d'un club de futbol d'elit.
- Demostrar la tendència cap a l'especialització dels professionals dins de l'equip tècnic.
- Comparar organigrames del futbol espanyol amb altres models internacionals.

Però malgrat que els objectius són engrescadors, el camí per arribar-hi té les seves limitacions:

La realització d'aquest treball no podrà ser recolzada amb massa informació bibliogràfica, ja que informació sobre aquest tema no s'ha publicat. Per la qual cosa és imprescindible poder concertar entrevistes amb professionals de diferents clubs de futbol d'elit.

Actualment tant els jugadors com els tècnics de futbol d'elit estan molt mediatitzats, estan considerats com a estrelles, per tant l'accés a ells no és senzill. Per si sol aquesta tasca ja és il·lusionant i motivant alhora que complicada i pacient: moltes hores de presència a entrenaments a l'espera del moment en que pots adreçar-te a un

professional, en molts casos ídol i en aquells moments possible font d' informació, aconseguir un contacte, un telèfon, una adreça de correu electrònic era una un petit triomf i quan arribava a obtenir una entrevista una gran victòria.

Poder parlar amb tots aquests magnífics professionals i que em facilitessin informació per l'elaboració d' aquest treball ha estat una experiència inoblidable, no només per la dificultat d'assolir-la, sinó pel interessant contingut de les seves exposicions. Moltes hores de converses molt interessant resumides en aquest treball.

El dia a dia dels programes informatius esportius diaris de premsa, radio i televisió també m'han proporcionat opinions i declaracions que he anat recollint per complementar les entrevistes realitzades.

Un cop aconseguida la informació ha calgut posar-la en ordre, comparar-la, donar-li forma i que la riquesa de la informació obtinguda tingui l'estructura adequada per que el treball sigui d'interès col·lectiu.

Així doncs vull començar, i cal fer-ho, aquest treball amb el capítol d'agraïments:

MOLTES GRÀCIES A:

- Tots els professionals que amb molta amabilitat han estat disponibles per les entrevistes, aportant la seva valuosa informació i experiència :
 - Ernesto Valverde, entrenador del C.F.Villarreal, i ex entrenador del Ath.Bilbao, R.C.D.Espanyol i Olimpiakos.
 - José Luis Navas, entrenador de porters del R.C.D.Espanyol.
 - Tito Vilanova, segon entrenador del F.C.Barcelona.
 - Jose Carrillo, segon entrenador del R.C.D.Espanyol.
 - Narcís Julià, ex- segon entrenador del Porto i del Real Saragossa, ex-director esportiu del Girona F.C. i actual primer entrenador del Girona F.C.
 - Sergi Nogueras, responsable de premsa del primer equip del F.C.Barcelona.
 - Xemi, responsable de premsa internacional del F.C.Barcelona.
 - Pepe Costa, responsable de l'àrea d'atenció al jugador del F.C.Barcelona.

- Manel Estiarte, cap de relacions institucionals del F.C.Barcelona (a més de ser campió del món i olímpic de waterpolo).
 - Jordi Sitjà, ex-metge del Girona C.F., F.C. Palafrugell, U.E. Cassà, Akasvayu Girona de bàsquet i actual metge de la federació catalana de rem.
 - Carles Planchart, scouting del F.C.Barcelona
 - Jordi Balcells, preparador físic del Girona,F.C.
 - Rafel Gil, entrenador del U.E.Estartit de la Superlliga femenina.
 - Carles Naval, delegat del primer equip del F.C.Barcelona.
 - Lorenzo Buenaventura, preparador físic del F.C.Barcelona.
 - Marc Cisa, fisioterapeuta del R.C.D.Espanyol.
- També gràcies molt especials a:
- Carles Planchart, per ajudar-me a accedir a les instal·lacions del F.C.Barcelona i proporcionar-me contactes de tanta transcendència.
 - Ernest Llohis, professor de matemàtiques de l'IES Montsoriu d'Arbúcies, com a tutor del treball de recerca, per l'assessorament en l'elaboració del treball.
 - Francesc Marina, professor d'història de l'IES Montsoriu d'Arbúcies, com a tutor del treball a primer de Batxillerat, per acompanyar-me a la Universitat de Girona per la concessió de la beca Botet i Sisó.
 - Dra. Mª Pilar Curós, professora de la Universitat de Girona, com a tutora universitària del treball, per la seva disponibilitat i ajuda en la realització d'aquest.
 - Cristòbal Fernández, professor d'educació física de l'IES Montsoriu d'Arbúcies, pel seu ajut a l'hora d'omplir les bases de concessió de la beca Botet i Sisó.
 - Francesc Framis, segon entrenador del C.E.Farners, per contactar i aconseguir-me la entrevista amb Jose Carrillo.
 - Rafel Gil, per contactar i aconseguir l'entrevista amb Narcís Julià i Jordi Balcells.

- Josep Mª Massaguer, entrenador dels infantils del C.E.Farners, per la seva disponibilitat d'acompanyar-me a les instal·lacions del F.C.Barcelona.
- Ezequiel Gil, Carles Boada i Marc Tello, monitors del campus de futbol de Santa Coloma de Farners per cobrir les meves absències de la feina per poder anar a fer les entrevistes.
- Al meu pare per la seva disponibilitat d'acompanyar-me en tots els repetits desplaçaments a Vilajuïga, Girona, Peralada, Navata, Sant Adrià del Bessos, Barcelona i Cornellà de Llobregat, per obtenir informació.
- A la meua mare per la recopilació d'informació de models de gestió i organització que m'ha facilitat.
- A la meua germana per acompanyar-me en diverses entrevistes i per diferents consells de pràctica informàtica.

2. L' ORGANIGRAMA

LA IMPORTÀNCIA DE DEFINIR UN ORGANIGRAMA

Si es vol parlar de gestió d'un equip i d'organització entre els seus membres, és imprescindible definir un organigrama, que és la representació gràfica i esquemàtica de l'organització d'una empresa o institució, l'objecte del qual és identificar les relacions entre els diferents elements i la funció específica de cadascun d'ells.

Definir l'organigrama d'un equip tècnic d'un equip de futbol d'elit és un punt bàsic d'aquest treball, ja que conèixer els diferents departaments, els professionals que els componen, la seva organització, la distribució jeràrquica, les funcions i les relacions interdepartamentals són el nostre objectiu principal.

LES DIFICULTATS DE DEFINIR L'ORGANIGRAMA

Un club de futbol professional s'organitza com una empresa, amb uns caps, uns departaments i uns professionals que hi treballen. Però a diferència de la majoria de les empreses que disposen del seu organigrama definit, inclús públic a través de la pàgina web de l'empresa o emmarcat en el tauler d'anuncis, per tal que tots els empleats coneguin l'organització i la seva específica situació, (Segons la normativa de qualitat i gestió ISO 9000¹, que és a la que estan acollides la majoria de les empreses mundials, definir i conèixer l'organigrama és un punt imprescindible del manual de qualitat), però en les organitzacions futbolístiques trobar la definició de l'organigrama no és tan clar:

- Cap club de primera o segona divisió té publicat el seu organigrama d'organització de l'equip tècnic en la seva pàgina web, tot i que alguns en llisten tots els components, en cap trobem la relació jeràrquica entre ells.
- La majoria dels professionals coneixen la seva situació de dependència concreta però no la organització global del club.
- La generalització és complexa doncs cada club s'organitza de manera diferent en funció del seu potencial econòmic, de les seves necessitats, o de les característiques específiques de l'equip directiu. Convé ressaltar la gran

¹ ISO 9000 designa un conjunt de normes sobre qualitat i gestió contínua de qualitat, establertes per l'Organització Internacional per a l'Estandardització (ISO) a les que volen acollir-se la majoria de les empreses.

heterogeneïtat de models de club (els que són societats anònimes esportives que dirigeix un consell d'administració en mans de molts petits accionistes o un accionista majoritari, els que són dirigits per juntes directives escollides democràticament pels socis, o els que son propietat d'un personatge, generalment multimilionari, amb afany de protagonisme).

- El món del futbol està en constant evolució, el professionalisme de la seves estructures organitzatives és relativament recent i la creació de nous departaments, i noves àrees és molt freqüent.

METODOLOGIA UTILITZADA

L'entrevista amb els professionals ha estat la principal font d'informació, calia poder arribar a molts professionals, de totes les àrees diferents, i d'ells recollir la informació necessària per l'objectiu del treball:

- Com s'organitza el seu club actual ?
- Com s'organitzen el seus clubs anteriors?
- Que coneix de l'organització d'altres clubs?
- Quina seria la seva organització ideal?

Aquestes qüestions, sumades a les explicacions específiques de la seva tasca, de la seva àrea i de les seves relacions amb els diferents departaments fetes a un conjunt selecte, divers i significatiu de professionals ha proporcionat la informació necessària per l'elaboració de l'organigrama.

A més de les entrevistes personalment realitzades, les opinions de molts professionals en els mitjans de comunicació i la selecció minuciosa dels moments en que específicament parlen de les seves respectives organitzacions i relacions amb les altres àrees del club també han complementat la informació.

CARACTERÍSTIQUES DE L'ORGANIGRAMA

La característica principal que defineix un organigrama tècnic és l'existència de la figura del líder, que en el futbol anglès s'anomena mànager i que en el futbol espanyol és l'entrenador.

Si bé és cert, que generalment l'entrenador depèn de la direcció esportiva o secretaria tècnica, aquest és el líder per la resta de professionals i és, al voltant del líder on s'estructuren els diferents departaments i àrees del club.

Quan un entrenador arriba a un club, generalment porta a una sèrie de professionals, els seus homes de confiança, encara que és possible que per disponibilitat econòmica o per filosofia de club, ja hi hagi un gran nombre de professionals fixes. Però aquesta adaptació de personal nou i existent també la lidera l'entrenador.

L'entrenador rep la informació de tots els diferents departaments, aglutina aquesta informació i la gestiona amb les seves decisions.

Una altre característica clara de l'organigrama és que la majoria de professionals que formen part dels diferents departaments neguen subordinacions jeràrquiques, és a dir estem parlant d'un organigrama pla, sota l'esmentada tutela del líder, amb autonomia de treball i amb relacions interdepartamentals d'igual a igual.

L'ORGANIGRAMA

L'elaboració, recopilació i processament de les informacions rebudes ens permeten arribar a un organigrama, que si bé alguns clubs no tindran tant desenvolupat per disponibilitats pròpies o bé tindran matisos concrets, estarà compost i organitzat segons aquest esquema:

D'on es desprèn que:

- La junta directiva o consell d'administració d'un club de futbol té l'àrea de la direcció esportiva i/o secretaria tècnica de qui depèn tota la gestió esportiva.
- Hi ha algunes àrees de funcionalitat i dependència compartida entre presidència (junta directiva/consell d'administració), direcció esportiva i equip tècnic (Entrenador) aquestes àrees son:
 - Àrea de relacions institucionals
 - Departament de mitjans de comunicació, del que depen, el cap de comunicacions, i els responsables de premsa nacional i internacional.
- L'entrenador lidera els diversos departaments distribuïts en diferents àrees:
 - Els entrenadors: el segon i tercer entrenador, així com els entrenadors específics de porters són els “socis” del primer entrenador .
 - Els Preparadors físics, diferenciats segons l'especificitat del seu treball en : preparadors de camp, de laboratori o de força i resistència.
 - El departament mèdic amb gran quantitat de professionals en funció de la disponibilitat econòmica del club: metges, fisioterapeutes, nutricionistes, fisiòlegs , podòlegs i psicòlegs.
 - El departament scouting, amb la xarxa d' observadors i gravadors.
 - Els professionals que formen l'àrea d' atenció als jugadors.
 - La figura del Delegat i el seu departament.
 - I els responsables dels materials necessaris pel funcionament de tot l'equip tècnic.

3. COMPONENTS I DEPARTAMENTS DE L'EQUIP TÈCNIC

3.1. EL DIRECTOR ESPORTIU

El clubs de futbol, siguin o no transformats en societats anònimes esportives, són gestionats com una empresa que al marge de prevenir el possible dèficit econòmic de la entitat, el rendiment es busca en un altre concepte: el dels títol i triomfs esportius. Els directius històricament acostumen a desenvolupar els seus càrrecs de manera altruista, és a dir, sense rebre una remuneració. Molts són veritables apassionats d'aquest esport, entregats al seu club amb tota classe de renunciis i sense cap altre fi que el d'aconseguir per la seva entitat els majors èxits esportius i la màxima expansió patrimonial i social. Altres pel contrari, intenten utilitzar el trampolí de la popularitat que dóna el liderar un club per saltar posteriorment a altres terrenys, generalment el de la política, o establir relacions que permetin consolidar els propis negocis.

Així doncs, les àrees esportives dels clubs han estat dirigides històricament per directius no remunerats, però la imparable professionalització de les entitats futbolístiques ha conduït a la creació, a partir dels anys 80, d'un nou càrrec:

El Director Esportiu.

MISSIÓ

El director esportiu és el principal responsable de la política d'un club de futbol en matèria esportiva. Estableix una filosofia, estructura i defineix els objectius i s'encarrega d'establir les directrius per la confecció de les plantilla i sobre la base d'aquests objectius: contractació, altes i baixes de jugadors i tècnics.

Narcís Julia, que ha estat director esportiu del Girona C.F. defineix clarament la missió: *“Un director esportiu ha de planificar i dirigir les línies generals i més importants d'una entitat, esportivament parlant. No només les del primer equip, sinó globals. Ha de marcar la filosofia de club, què volem ser i com ho volem ser. Cada club té un*

model, una filosofia. Llavors el director esportiu, en funció de la filosofia, ha de marcar les pautes”.

S’espera que el director esportiu sigui el nexa ideal entre tots els àmbits, cos tècnic, dirigents i planter de jugadors.

TERMINOLOGIA DEL CÀRREC

Al futbol anglès, les funcions del director esportiu les assumeix l’anomenat mànager o general mànager, que a la vegada és l’entrenador, com s’explica en l’apartat específic, i són els anglesos els pioners en professionalitzar el càrrec.

La paraula mànager o general mànager és utilitzada en molts països per definir a la persona que realitza les tasques que aquí definim com a pròpies del Director Esportiu.

A la nostra lliga, encara amb el romanent de les directives no professionals, hi ha clubs en que aquest càrrec l’ocupa un directiu (tot i que segurament ja amb remuneració econòmica), i pot anomenar-se Cap de l’Àrea esportiva, com és el cas del R.C.D.Espanyol amb Germán de la Cruz.

En molts equips la figura del director esportiu s’anomena secretari tècnic, això passa, per exemple, en el F.C.Barcelona amb Txiki Beguiristain. En molts clubs, en canvi conviuen les dues figures, la de director esportiu i la del secretari tècnic, analitzarem les dues figures per separat, tenint molt en compte que en molts clubs la frontera dels dos càrrecs és difusa.

Hi ha clubs que renuncien a tenir el càrrec de Director Esportiu, com el Real Zaragoza, on el seu president, el Sr. Bandres declara: *“No em preguntin pel director esportiu, el Saragossa no en fitxarà cap. Anem a treballar d'altra manera. La responsabilitat màxima serà de l’entrenador Marcelino en el primer equip, amb la relació que estableixi amb el filial i es reforçaran les estructures en la Ciutat Esportiva i en la secretaria tècnica”*.²

² Declaracions publicades a El Periódico de Aragón el día 3/6/2008. pàgina 26.

RELACIONS I ORGANITZACIÓ DEL DEPARTAMENT

El director esportiu depèn del consell d'administració o de la directiva. Narcís Julià, que ha estat director esportiu del Girona, F.C. considera que seria important dependre d'una vicepresidència esportiva: *“El millor seria tenir una vicepresidència esportiva, que se'n pogués fer càrrec algú de futbol. La seva tasca seria fer de coixí entre la junta directiva i la part esportiva encapçalada pel director esportiu i l'entrenador. Que no hi hagi tant abisme entre el director esportiu i el consell d'administració. D'aquesta manera tens una persona dins la junta directiva, que ja té coneixement dels jugadors i de l'equip. Aquesta persona estaria capacitada per fer un primer anàlisi de la situació, abans que arribi tot a la direcció esportiva o a l'entrenador”*.

El director esportiu té el seu càrrec una estructura de treball encapçalada pel secretari tècnic i tot un seguit de col·laboradors encarregats de controlar les diferents parcel·les del futbol mundial, els anomenats observadors (l'expert amb el futbol europeu, l'expert amb el futbol americà, etc.) i el conjunt d'observadors del futbol base.

LA PROBLEMÀTICA DEL CÀRREC

Un director esportiu ha de saber imposar les seves conviccions al seu entorn, als dirigents ja que les seves decisions són de gran transcendència: la conformació d'un grup que condueixi a una institució a l'èxit esportiu, l'elecció del cos tècnic i tenir la última paraula en les contractacions i reforços estrangers, sempre per descomptat adaptant-se a un pressupost establert pels directius encarregats de conduir les finances del club.

Garcia Pitarch director esportiu del Atlético de Madrid, amb Miquel Angel Gil vicepresident esportiu i Enrique Cerezo, president. Una relació molt complicada.

És possible ocupar aquest rol amb tranquil·litat? Serà fàcil que els directius permetin que un professional tingui la última paraula en el futbol? Podem assegurar que els directius, amb l'afany de protagonisme que tenen, permetran que el seu director esportiu presenti els nous reforços i surti a totes les fotos en les conferències de premsa? Creuen que li tindran total confiança per a permetre-li viatjar pel món exhibint-se i buscant talents joves que potenciïn el planter a futur? No és fàcil que la resposta a aquestes preguntes sigui positiva i per tant el càrrec de director esportiu s'ha convertit en eventual en molts clubs, i malgrat que la planificació esportiva sembla un projecte a llarg termini, se li exigeixen resultats immediats. I amb freqüència els directors esportius es converteixen en el blanc de totes les crítiques i utilitzat com a para-xocs per aquells que l'han contractat.

EL PERFIL DEL DIRECTOR ESPORTIU

A grans trets el perfil del càrrec podria ser capacitat de lideratge comprovada, bon comunicador i motivador, inquietud per l'estudi i la investigació, i especialment molta experiència en el futbol.

Narcís Julià deixa clares quines han de ser les capacitats del director esportiu: *“És un càrrec que ha d'assumir una persona que tingui la capacitat de controlar la part esportiva la part social, la part periodística i de controlar la part administrativa i directiva. És a dir, ha de tenir capacitat per relacionar-se amb els mitjans, ha de tenir capacitat per relacionar-se amb els directius, s'ha de saber relacionar socialment, tant amb els jugadors, entrenadors, intermediaris, etc.”*

Des de la seva creació, en els equips d'elit, sembla ser un càrrec destinat a un ex-entrenador o ex-jugador del club, algú que s'hagi identificat amb la camiseta de l'entitat. D'aquesta manera trobem que Jorge Valdano és el director tàctic del Real Madrid, Karl-Heinz Rummenigge ha sigut el director esportiu del Bayer de Munich o Andoni Zubizarreta del Athletic de Bilbao, per citar-ne només uns exemples.

De tota manera aquest càrrec s'ha anat imposat genèricament a tots els clubs, inclús també als no professionals, fins al punt que ja existeix un Curs Superior de formació de Directors Esportius, amb titulació d'especialista universitari.

3.2. EL SECRETARI TÈCNIC

MISSIÓ

A grans trets es podria dir que la missió del secretari tècnic consisteix en gestionar i decidir quins jugadors/entrenador ha de tenir una plantilla perquè el tècnic pertinent treballi en el dia a dia. I durant la temporada veure l'evolució dels propis jugadors i buscar futuribles en el mercat (ja sigui en la pedrera o fora) per a poder incorporar-lo quan sigui possible.

A partir d'aquí podríem enumerar les seves funcions més detalladament:

1. Aconsellar i assessorar a la directiva en l'elecció de l'entrenador.
2. Col·laborar amb l'entrenador en la formació de la plantilla.
3. Seguir, amb detall i des de la més absoluta discreció, la marxa de l'equip.
4. Prestar el seu assessorament a la directiva davant una possible situació de crisi esportiva de l'equip.

A la directiva haurà de presentar-li les opcions per a ocupar el càrrec d'entrenador sempre en funció de la idiosincràsia, objectius i pressupost del club. I a l'entrenador, 2-3 jugadors per cada lloc que aquest hagi decidit que s'ha de millorar, i llavors decidir o buscar el consens per escollir quin d'ells s'ajusta més al que l'equip necessita.

Cal reiterar, tal i com s'esmenta en l'apartat del director esportiu, que en molts clubs només existeix una de les dues figures i per tant les funcions d'ambdós càrrecs es solapen en algunes entitats. Genèricament es considera que és el director esportiu qui marca les grans directrius a seguir i el secretari tècnic el gestor de les negociacions i cap de l'equip d'observadors.

PERFIL

Des de la creació del càrrec, els secretaris tècnics han estat majoritàriament ex-entrenadors. Tot i que en els darrers temps, també molts ex-jugadors del club, sense que prèviament hagin sigut entrenadors, ocupen aquest càrrec.

El fet que hagi sigut entrenador és important per poder conèixer el joc des de la perspectiva de dissenyar, planificar, triar, corregir, ensenyar i posar-ho en pràctica metodològicament parlant, ja que li donarà un major bagatge per a poder encertar amb més èxit en tots els seus plantejaments. A més, en el cas que l'entrenador fos cessat durant la temporada i davant una situació d'emergència, ningú millor per ocupar aquest lloc, ja que ell va intervenir directament en la composició de la plantilla.

No és imprescindible, però sí molt desitjable que el secretari tècnic conegui a fons el club. Haver defensat els seus colors com a jugador o com entrenador li ajudarà molt, sobretot al principi, en l'encert de les seves propostes.

La discreció en el seu treball haurà de ser altre de les característiques del secretari tècnic, tant en les possibles contractacions de jugadors com a deixar que sigui el primer entrenador qui assumeixi tot el protagonisme davant d'aquests. Tots han de tenir clar que, qui mana en l'equip és el primer entrenador. En cas contrari s'afeblirà la imatge d'aquest i a la llarga escurçarà la seva estada en el club.

DIFICULTATS DEL CÀRREC

Seguint el fil de l'apartat anterior, hem d'esmentar que una de les majors dificultats del secretari tècnic és la relació amb l'entrenador. Una qüestió bàsica, objecte sovint de debat és el possible solapament entre les funcions de l'entrenador i el secretari tècnic. Resultarà, per tant, necessari deixar ben clar des d'un principi quines són les funcions de cadascun d'ells i on comencen i acaben les seves respectives responsabilitats.

Resulta fonamental una bona relació professional, i encara més si cap personal, entre entrenador i secretari tècnic. En cap cas hipotètics enfrontaments o disparitats de criteris entre ambdós haurien de tenir transcendència a l'opinió pública.

Mils són els exemples que podríem citar de desavinences públiques entre el secretari tècnic i l'entrenador del mateix club. Quan Amadeo Carboni va ser secretari tècnic del València C.F. i va coincidir amb Quique Sánchez Flores com a entrenador, les desconsideracions i desautoritzacions mútues en rodes de premsa van ser constants, i van acabar amb la no continuïtat dels dos personatges. Recentment Diego Armando Maradona, entrenador de la selecció Argentina ha discrepat públicament del secretari

tècnic de la selecció Carlos Salvador Bilardo. El creuament de declaracions ha estat denunciat per, entre d'altres, per Ricardo La Volpe ex-entrenador dels prestigiosos equips argentins Boca Juniors i Velez Sarsfield :*“Que no hagi un acord entre el tècnic i el secretari tècnic és increïble. Sentir que un tècnic diu una cosa i el secretari tècnic diu una altra és un error garrafal”*³

Bilardo i Maradona, el secretari tècnic i l'entrenador de la selecció Argentina els quals mantenen una complicada relació.

També Ramon Planes, secretari tècnic del R.C.D.Espanyol emfatitza la necessitat de la bona sintonia amb l'entrenador: *"Si no hi hagués sintonia amb els cos tècnic res no funcionaria: no ho puc concebre d'una altra manera, hem d'anar de la mà. El primer equip i les seves necessitats són qui marquen el nostre dia a dia. L'exigència al futbol professional és màxima, i quan hi una mínima fissura es nota molt i es converteix en un problema per a l'entitat"*⁴

L'altre punt de complicació del càrrec és el d'escollir l'opció encertada, és a dir, que els fitxatges realitzats acabin essent rentables pel club. Enrique Cerezo, president del Atlético de Madrid, parla de les dificultats de la tria d'opcions del seu secretari tècnic: *“És una tasca difícil. Coneixen a algú que compri quelcom sabent que és dolent? No. La nostra secretaria tècnica contracta amb gent de la qual et donen immillorables informes, que sembla que funcionarà i al final no ho fa. No funciona i et diuen que*

³ Declaracions a Radio La Red (Argentina) i reproduïdes en el programa “El primer toc” de RAC1 el 27/12/2009.

⁴ Declaracions al programa La Graderia d'Ona FM el dia 5/11/2009

t'has equivocat, doncs sí. Però no s'ha fet a consciència que s'anava a equivocar. Quan vas a comprar un cotxe penses que està bé, no que et fallarà al posar-li l'intermitent."⁵

Un altre aspecte molt valorat del secretari tècnic és la seva capacitat de negociació a la que s'afegeix com a dificultat una lluita contra el temps, tal i com explica Ramon Planes: *"Quan competeixes amb inferioritat econòmica i vols un bon jugador t'has de moure ràpid; quan signes un futbolista, l'has d'haver vist moltes vegades, acumular molta informació, i un cop enllestit això, has de treballar amb objectius concrets per intentar tancar les operacions abans que la resta d'equips"*⁶

Tot i la bona voluntat de planificació, és habitual veure una intensificació massiva de les negociacions en les darreres hores del tancament del termini de fitxatges, amb entrada de fax a la Federació al darrer segon, o jugadors que no poden ser inscrits per que el seu contracte arriba amb minuts de retard a la seu federativa. Un exemple el tenim amb el fitxatge frustrat del jugador Calle pel Girona F.C. , tal i com explica el secretari tècnic gironí Miki Albert: *"A 3/4 menys cinc de dotze de la nit, quan faltaven vint minuts per acabar-se el termini de fitxatges, rebem una trucada dient que, si ens interessa Calle, endavant. S'avisava el jugador, se'n torna a parlar, ell es malfia del Nàstic, i ho vol tot signat i arreglat. Els minuts van anar passant, nosaltres estàvem aquí esperant i tot va arribar tard. I aquí va venir la nostra errada: enviar els papers a la LFP més enllà del termini"*.⁷

Calle, quan encara era jugador del Nàstic, esperant pilota defensat pel rival durant un partit.

⁵ Fragment de l' entrevista publicada al diari El Mundo Deportivo el 24/12/2009 pàgina 18.

⁶ Declaracions al programa La Graderia d'Ona FM el dia 5/11/2009

⁷ Fragment de l' entrevista publicada al Diari de Girona el 23/10/2009 pàgina 26.

L' ORGANITZACIÓ DEL DEPARTAMENT

El secretari tècnic depèn del director esportiu (en el cas de que no existeixi aquesta figura en el club, del directiu responsable de l'àrea esportiva), i és el cap de tota una estructura de professionals, coneixedors del mercat mundial de futbolistes que li han de proporcionar les informacions necessàries per escollir les millors opcions o descobrir els nous talents.

Per tant és bàsic pel secretari tècnic disposar d'una bona xarxa d'observadors nacionals i internacionals, una xarxa capacitada, eficaç i compromesa amb el projecte. La qual cosa repercuteix de forma molt positiva tant en l'àmbit esportiu com en l'econòmic. Avui dia es té fàcil accés pràcticament a qualsevol competició o lliga del món, pel que el ventall de possibilitats que abasta el mercat és molt ampli. Un equip seriós d'observadors professionals i ben organitzats permeten sondejar la totalitat del mercat futbolístic i elaborar diferents perfils en funció de les característiques, potencial, preu, risc, conveniència o qualsevol altra variable de diferents futbolistes que puguin interessar en el futur, així com seguir la seva evolució i progressió al llarg del temps. I de passada aprendre d'això i aprofitar de les experiències viscudes, tant en les oportunitats que es van deixar escapar com en aquests jugadors que semblava que es menjarien el món i no van tenir un impacte acord amb el seu teòric potencial. Així també, es pot fer ús d'aquest grup de professionals per a realitzar anàlisis exhaustius dels rivals (sistemes i conceptes de joc, característiques i rols de jugadors, varietat de recursos, metodologia d'entrenament, etc) o per a estudiar el funcionament d'altres equips i amb això avaluar si es pot millorar alguns aspectes propis a partir d'idees o mètodes emprats pels equips espiats.

A l'estat espanyol l'equip més lloat pel bon funcionament de la seva secretaria tècnica és el Sevilla C.F. Amb un projecte amb grans professionals i amb Monchi com el cap visible d'aquest projecte esportiu. És innegable la bona tasca del seu equip a l'hora de rastrejar el mercat (Daniel Alves, Julio Baptista, Kanouté, Luis Fabiano, Keita, Poulsen, Palop, Adriano, Fazio, Caparrós, Juande Ramos i un llarg etcètera) i enfortir la pedrera (Reyes, Sergio Ramos, Jesús Navas, Capel, David Prieto).

Ramon Planes, secretari tècnic del R.C.D.Espanyol explica com s'estructura la secretaria tècnica del club i la seva xarxa d'observadors: *“Hi ha un responsable per cada un dels 4 àmbits de treball, l'espanyol, l'uropeu, el sud-americà i l'Àfrica i a més*

hem introduït el tema dels col·laboradors, gent que viu als països d'origen i que ens acosten informació actualitzada cada setmana”⁸.

Els professionals coincideixen en afirmar que per tal d'aconseguir talent en el terreny de joc, cal tenir talent en els despatxos i un bon equip de col·laboradors, és a dir una ben estructurada i capacitada secretaria tècnica.

Txiki Beguiristain, secretari tècnic i Pep Guardiola, entrenador del F.C.Barcelona, intercanviant opinions.

⁸ Declaracions al programa La Graderia d'Ona FM el dia 5/11/2009

3.2.1. QUI ÉS EL QUE FITXA?

Si entenem fitxar com la responsabilitat de prendre la decisió de contractar un jugador determinat, s'ha d'entendre que en el futbol professional és aquesta una tasca importantíssima, i és en aquest punt on es diferencien molts organigrames tècnics i on es produeixen els debats amb molts peròs i contres en totes les opcions.

Una de les premisses més importants és conèixer la disponibilitat econòmica del club. Aquesta ve fixada per la junta directiva, consell d'administració o àrea econòmica segons el cas, però un cop conegut el pressupost, s'han de prendre les decisions.

En l'anomenat futbol anglès, tal i com s'explica en el capítol específic, no hi ha cap problema. És el mànager qui pren les decisions, ja que ell coneix les mancances de l'equip, fitxa els jugadors necessaris dins les seves possibilitats, i és l'encarregat de confeccionar les alineacions amb els jugadors escollits.

En els altres models tenim per un cantó la secretaria tècnica o direcció esportiva i per l'altre l'entrenador com a cap de l'equip tècnic i trobem criteris divergents sobre quin dels dos departaments ha de prendre la decisió final del fitxatge. També cal afegir, que en molts clubs, encara que oficialment no es reconegui, els grans fitxatges, els dels jugadors reconeguts mundialment i que tothom voldria tenir, els realitza el president que en molts casos sol ser el màxim accionista o patrocinador principal.

Pizarro durant la seva presentació com a nou fitxatge de l'equip alemany del Werder Bremen.

SI FITXA LA SECRETARIA TÈCNICA:

Segons la estructura actual de la majoria de clubs, sembla lògic que sigui la secretaria tècnica qui prengui la decisió final de cada contractació. La secretaria tècnica marca les directius esportives del club, sap qui estil de futbol pretén, realitza un seguiment del mercat futbolístic en funció de les seves necessitats coneix les possibilitats econòmiques, realitza les negacions i per tant fitxa als jugadors i els posa a disposició del tècnic.

Tot i semblar un funcionament molt coherent té un greu inconvenient: si l'entrenador no està convençut d'aquell jugador, o no considera adequada l'esmentada contractació, el nou fitxatge està condemnat al fracàs, ja que no acaba jugant i la inversió realitzada per la secretaria tècnica és considerada un malencert.

SI FITXA L'ENTRENADOR

També sembla lògic que l'entrenador que ha de fer les alineacions, que sap les mancances i virtuts del seu equip, sigui qui prengui la decisió final de la contractació de jugadors, si s'ajusta al pressupost del club. Ja que serà ell el més interessat en recolzar la decisió presa amb les seves alineacions i l'èxit sembla assegurat. Ara bé, en el futbol actual on els entrenadors són el primer escut on s'empara les decisions de la direcció, és a dir, són els primers acomiadats en cas de mals resultats no sembla coherent deixar en les seves mans decisions molt transcendents. Són molts els casos de clubs que quan canvien l'entrenador han de reestructurar de nou tota la plantilla ja que els jugadors contractats no són vàlids pel nou tècnic i econòmicament és una llosa massa pesada per un club.

La solució, segons l'opinió dels professionals, passa pel consens entre els dos departaments, o per les responsabilitats compartides, però en un món professional, amb quantitats desorbitades de diners en cada inversió, amb entrenadors i secretaris tècnics mediàtics, amb un prestigi en joc, el consens no és fàcil. Alguns exemples són els següents:

- Al Sevilla, les coses estan molt clares: El secretari tècnic Monchi, que ha acumulat un gran prestigi pel seu encert en fitxatges és qui decideix en matèria

d'altres i baixes i l'entrenador és només una peça que té a la seva disposició el bloc de jugadors que Monchi ha contractat. L'entrenador coneix aquestes condicions i mira de treure'n el màxim partit. La fórmula és reeixida i el fet de que sigui més mediàtic el secretari tècnic que l'entrenador ajuda a l'absència coneguda de polèmiques.

Monchi, secretari tècnic del Sevilla, amb Manolo Jiménez, l'entrenador.

- Al Reial Madrid, també queda clar que els fitxatges els realitza la secretaria tècnica (tot i que hi ha qui diu que venen inclús dictats de la presidència), i durant la temporada passada hi va haver-hi diversos exemples de desavinences i discrepàncies amb el sistema:
 - Bern Schuster, l'entrenador, va fer diverses declaracions assenyalant que la secretaria tècnica (Pedja Mijatovic) li havia confeccionat una plantilla molt desequilibrada. Schuster va ser destituït abans d'acabar la primera volta de la lliga, enmig d'un clima de discrepància interna que semblava poc ideal per la marxa de l'entitat.
 - Juande Ramos, entrenador substitut de Schuster, no va fer jugar mai a Faubert, jugador fitxat per Mijatovic sense el vist-i-plau de l'entrenador i que va ser considerat un fracàs.

- En aquesta temporada l'entrenador actual Manuel Pellegrini segueix sense decidir en matèria de fitxatges, però sembla tenir molt assumit el seu rol i evita qualsevol discrepància pública.
- Al Barça tot dona entendre que el model està en evolució, doncs a mesura que la dimensió mediàtica i professional de Pep Guardiola, avalada pels èxits sense precedents, ha anat en augment, també ha crescut el pes de la seva opinió en les decisions.

Si en principi és la secretaria tècnica qui ha de prendre les decisions en matèria de contractacions, i això ha provocat que algun jugador no hagi tingut la continuïtat necessària per part de l'entrenador (Alexander Hleb o Martín Cáceres), cada vegada més l'opinió de l'entrenador és primordial per decidir un fitxatge, i sembla clar que el darrer jugador contractat, Chigrinky, és una decisió presa per la decisió ferma de Pep Guardiola. I ja es comença a publicar que en el proper organigrama, (són hipòtesi ja que encara l'entrenador no ha renovat i també ha d'haver-hi procés electoral per escollir nova directiva), la secretaria tècnica estaria al servei de l'entrenador. De fet en les entrevistes realitzades el scouting del F.C Barcelona Carlos Planchart ja afirma que el model Barça de Pep és semblant al model anglès.

- A l'Espanyol, sembla que l'opinió de l'entrenador és molt decisiva a l'hora de prendre decisions en matèria de fitxatges per part de la secretaria tècnica, sempre dintre del reduït pressupost del que disposa, d'aquesta manera s'entén que molts dels darrers fitxatges hagin estat argentins (Roncaglia, Pillud i Forlín), de la mateixa nacionalitat que l'entrenador Mauricio Pochettino, i queden bastant dubtes sobre que passaria amb aquets jugadors en el cas de la substitució del tècnic.

En definitiva diversitat de models, i multiplicitat de respostes a una pregunta clau pel funcionament dels equips tècnics: Qui és el que fitxa?

3.3 CAP DE RELACIONS INSTITUCIONALS

MISSIÓ

La tasca del cap de relacions institucionals dins d'un club de futbol d'elit es podria desglossar en tres:

La primera és la vessant institucional: el cap de relacions institucionals té com a obligació representar el club en qualsevol acte institucional que requereixi la seva presència. És a dir qualsevol contracte, reunió, assemblea, acord, viatge i fitxatge.

La segona vessant consisteix en fer de pont entre la directiva i el primer equip. Com exposa Manel Estiarte, cap de relacions institucionals del F. C. Barcelona: *“Qualsevol cosa que necessiti l'entrenador de la directiva o la directiva de l'entrenador, ha de passar mi”*. Aquest enllaç entre ambdós és abastat pel cap de relacions institucionals del club. La comunicació entre la directiva i el primer equip ha de ser diària i constant. Però entre els dos estaments hi ha una distància que és el cap de relacions institucionals que s'encarrega de gestionar-la, per tal que no hi hagin errors ni malentesos.

I la tercera vessant correspon a la més relacionada amb l'equip. El cap de relacions institucionals s'encarrega de donar suport i ajuda als jugadors del vestidor del primer equip, també als entrenadors. Aporta protecció i experiència esportiva anímica.

Apart d'aquesta triple tasca, s'encarrega d'estar al corrent de qualsevol decisió de protocol, comunicació i màrqueting.

Es tracta d'un càrrec de molt recent incorporació i molt atípic en els clubs de futbol d'elit. Tot i que en els pròxims anys, la figura del cap de relacions institucionals serà cada cop més present en aquests clubs. Un dels primers i pocs clubs que compten amb aquest càrrec és el F.C.Barcelona. En aquest club, se n'ocupa Manel Estiarte, escollit set vegades com el millor jugador del món de waterpolo i considerat el millor esportista català del segle XX. L'entrada de Guardiola al club com l'entrenador del primer equip, va comportar el nomenament de Manel Estiarte com a cap de relacions institucionals, la qual cosa va suposar, la creació d'aquest càrrec.

En el cas del Barça, tal i com afirma Manel Estiarte de la seva pròpia tasca: *“La meva feina es basa en aportar tota la meva experiència d'esportista, és a dir, vint-i-cinc de*

jugador professional de waterpolo i de selecció espanyola, i posar-la al servei i disposició del club". Els jugadors del primer equip saben que està allà pel que necessitin del club.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

El cap de relacions institucionals, dins de l'organigrama del club depèn directament de presidència i per tant també la seva continuïtat . Però les ordres les rep de l'entrenador. Per tant s'està parlant d'una doble dependència, ja que es despatxa amb presidència, però també amb l'entrenador pel que fa a l'equip tècnic.

Té com a interlocutor directe l'entrenador, i això implica a tot el que rodeja el primer equip.

Es tracta d'un càrrec que no té personal a la seva disposició. Es considerada una tasca individual amb molta llibertat dins el club, ja que no està adscrit a cap departament en concret i la seva autonomia a l'hora de treballar és molt elevada.

Manel Estiarte, cap de relacions institucionals del F.C.Barcelona, parlant amb Guardiola.

RELACIÓ AMB L'EQUIP TÈCNIC I ELS JUGADORS

El cap de relacions institucionals té una relació constant i directe amb l'entrenador. La comunicació entre ambdós és diària i els temes a valorar i a debatre són diversos: des d'un cas concret d'un jugador de la plantilla del primer equip, fins a l'anàlisi d'un rival.

Si es torna al cas del F.C.Barcelona, el cap de relacions institucionals té apart, una amistat creada amb el Pep Guardiola des de fa temps, independent del club, això fa que la seva tasca tingui un pes especial, ja que es tracta d'una relació també extraprofessional.

Pel que fa a la relació amb els jugadors, el cap de relacions institucionals hi té una relació molt bona i propera, discreta i humil , però sempre present i que els jugadors saben que poden comptar amb ell, per qualsevol cosa que necessitin.

CARACTERÍSTIQUES DEL CÀRREC

Perquè un equip guanyi, no només són necessàries les qualitats esportives, sinó que també influeix el factor moral. Qualsevol esport d'equip requereix esforç, treball i solidaritat, i el futbol no n'és una excepció. Un equip de futbol es mou per la seves cames i guanya pels seus gols. Però tot això passa pel cervell i la intel·ligència. Per aquest motiu, cal que aquest factor estigui al 100%.

Si retornem al cas del F.C.Barcelona, Manel Estiarte intenta transmetre als jugadors allò necessari per afrontar amb integritat moral i convicció la muntanya de partits importants que té l'equip.

El cap de relacions institucionals ha de tenir un gran coneixement de l'esport en general. Ha de tenir també una gran facilitat de comunicació. És indispensable la humilitat, ja que és una de les premisses bàsiques a partir de la qual es forma part del vestidor d'un club gran.

Per realitzar aquesta feina, s'ha d'haver viscut molt intensament l'esport des de dins. La persona escollida per exercir aquest càrrec no necessita una preparació acadèmica específica.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

El cap de relacions institucionals, pel que fa a l'aspecte esportiu, ha d'estar present a tots els entrenaments. Però no només durant el període que dura l'entrenament, sinó que el seu treball comença aproximadament dues hores abans, quan es prepara la sessió d'entrenament. A més a més al finalitzar la sessió, es tornen a reunir per comentar-la i per possibles imprevistos que s'han de valorar. Aquesta tasca esportiva ja ocupa la meitat del dia. La resta d'aquest resideix al despatx per tractar diferents qüestions (protocol, màrqueting...).

Ha d'estar present a totes les activitats realitzades pel primer equip: ja siguin viatges, entrenaments, com àpats. Per tant es tracta d'una jornada laboral sense horaris fixes ni establerts, ja que va lligada a les obligacions del primer equip i del club.

Manel Estiarte aporta al F.C.Barcelona la seva experiència com a campió mundial i olímpic de waterpolo.

3.4. DEPARTAMENT MITJANS DE COMUNICACIÓ

3.4.1. RESPONSABLE DE PREMSA INTERNACIONAL

MISSIÓ I ORGANITZACIÓ DEL DEPARTAMENT

El càrrec de responsable de premsa està adscrit al departament de premsa i comunicació. Aquest departament està integrat al club i s'encarrega de tot el que té a veure amb la comunicació externa del club. Això significa que es fa càrrec de la televisió del club, per exemple en el cas del F.C.Barcelona , seria Barça TV i en el cas del Real Madrid, seria Real Madrid Televisión. A més a més es fan càrrec de la web del club i de les diferents publicacions: revistes, el diari del dia del partit que es dóna a cada afeccionat i altres publicacions periòdiques que genera el club. També es gestionen les relacions amb els mitjans de comunicació.

Eslògan de la televisió del Real Madrid, coordinada pel responsable de premsa internacional.

Dins d'aquesta àrea el responsable de premsa n'és el coordinador de comunicació internacional i relacions internacionals. Aquesta figura està lligada al primer equip del club per tot allò que fa referència a les relacions internacionals i mitjans internacionals. Evidentment apart de les relacions internacionals del primer equip, s'encarrega d'aquestes relacions, però dins del departament, és a dir, tot el que fa referència a la directiva, a la organització dels viatges institucionals que realitza el president, com seria el cas d' UNICEF en el F.C. Barcelona.

Acte solidari amb UNICEF per part del F.C.Barcelona organitzat pel responsable de premsa internacional.

Es tracta d'un càrrec que no forma part directament dins de l'equip tècnic, però hi està molt relacionat i el nivell de dependència i relació és molt alt.

Els grans clubs cada cop més, són marques globals, és a dir reconegudes arreu del món. I tal com afirma Xemi: *"Com a marca global que són, aquests clubs han de mirar cap enfora i des de fora, cada cop es miraran els clubs"*. La major part dels ingressos dels clubs de futbol d'elit prové de les televisions i els mitjans de comunicació en general. Però ara actualment, la porció dels ingressos que deriva de les gires d'estiu de pretemporada està en augment cada vegada més. Per tant una bona exportació del club realitzada pel responsable de premsa internacional, comporta un ajut important per l'economia del club. Per aquesta raó és necessari que els clubs disposin d'aquest àmbit de relacions internacionals, a nivell de premsa o de mitjans de comunicació.

Aquest càrrec és de nova creació, uns tres anys al cas del F.C. Barcelona. Altres clubs reconeguts a nivell mundial, també tenen aquest àmbit de relacions internacionals, tot i que el nom del càrrec sigui diferent la funció és similar. Si fins fa uns anys no existia, d'aquí pocs serà gairebé obligatori pels clubs que són marques globals. Cada cop són més els periodistes que volen fer entrevistes, cada cop hi ha més mitjans que volen fer reportatges i cada cop hi ha més interessos des de fora per accedir al club. Perquè els clubs s'han transformat en autèntiques fonts de notícies de ressò mundial.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS I AMB L'EQUIP TÈCNIC

La tasca del responsable de premsa internacional depèn del director del departament de comunicació, del qual també en depenen altres professionals com: el responsable de la web del club, el responsable de la televisió, el coordinador de tots els periodistes que treballen en el canal de televisió i el cap de premsa del futbol . Aquest director del departament de comunicació depèn directament de la junta directiva.

Directament no hi té cap treballador al seu càrrec. Ara bé, utilitza l'estructura del departament, és a dir, s'ajuda de tot el personal que hi ha dins del departament per realitzar d'una manera més eficaç i eficient la seva feina.

El responsable de premsa pel que fa a la seva relació amb l'equip tècnic, es limita exclusivament a la relació que té amb el primer entrenador. Despatxa amb l'entrenador amb tot el que fa referència a temes que afecten a l'equip a nivell internacional, s'encarrega de gestionar totes les peticions i entrevistes que arriben a través dels mitjans internacionals, ja siguin partits de la lliga de Campions, gires d'estiu, la supercopa d'Europa o per exemple en el cas del Barça, el Mundial de clubs que disputarà el Desembre del 2009. En aquest Mundial de clubs, la FIFA (Fédération Internationale de Football Association) marca unes rodes de premsa i unes hores d'atenció als jugadors als mitjans de comunicació. A més a més l'equip ha de dissenyar els horaris d'entrenament de preparació de partits. Aquestes qüestions són tractades pel responsable de premsa internacional d'acord amb el que diu l'entrenador. És a dir, l'entrenador escull quin dia és el millor per realitzar la roda de premsa, quin dia creu que és el més adequat perquè parlin els jugadors, quins dies li convindria entrenar per preparar els partits i altres aspectes. Però l'encarregat de transmetre aquesta informació als mitjans de comunicació i a les institucions és el responsable de premsa internacional, com també la concessió d'entrevistes exclusives pels patrocinadors del mundial.

Mundial de Clubs: un dels esdeveniments gestionats a nivell de club pel responsable de premsa internacional.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

La jornada laboral en aquest lloc de treball no és fixa. Resta a la disposició del club i es treballa depenent de les necessitats d'aquest. La feina va lligada amb el primer equip, viatja amb l'equip i està present a la majoria d'entrenaments. Quan el partit es juga a camp contrari, també segueix el ritme de l'equip, els àpats, les concentracions, els viatges i el partit.

Quan el primer equip no està vinculat a cap activitat en concret, motius d'això en poden ser-ne les vacances o l'aturament pels partits internacionals, el responsable de premsa internacional, a l'estar vinculat al club, realitza una jornada de matí i tarda, sense un horari estipulat.

3.4.2. RESPONSABLE DE PREMSA NACIONAL

MISSIÓ

El responsable de premsa nacional és l'encarregat de gestionar la relació del primer equip amb la premsa. Dins d'aquesta funció general inclou: organitzar les rodes de premsa del dia a dia, informar a la premsa de les novetats que hi puguin haver a cada entrenament i coordinar amb els serveis mèdics els redactats dels comunicats. Com diria Sergi Nogueras, responsable de premsa del primer equip del F.C. Barcelona: *“Som com una eina que ens encarreguem de gestionar la informació oficial que surt de dins el vestidor”*. Tota la informació que pugui arribar a generar el club, el responsable de premsa nacional n'ha d'estar informat per tal d'informar als diferents mitjans.

Aquesta gestió és a la majoria de casos per a la informació dels comunicats mèdics, les rodes de premsa i els acords d'entrevistes dels mitjans a diferents jugadors. Els mitjans de comunicació realitzen una sol·licitud, el responsable de premsa la trasllada al jugador, i aquest és qui pren la decisió de concedir-la. Depenent del moment o de la situació, si el jugador creu que no està en condicions o no la creu necessària, la pot desestimar.

El món del futbol ha anat creixent en els últims anys d'una manera extraordinària, i ho seguirà fent en un futur. Anàlogament també ho ha fet el seguiment dels mitjans als clubs. Si ens situem en temps pretèrits, els periodistes tenien molt poca importància en el seguiment del dia a dia, tot i que, degut a la escassetat, no hi havia distància entre jugadors i mitjans. És a dir, tenien una relació molt fluida i la categoria era gairebé inexistent. En el dia d'avui això és impensable, la quantitat de mitjans que mou el futbol és molt gran. Televisions que aprofiten per fer el reportatge en l'espai d'esports, periodistes que pretenen aconseguir informació per escriure en la premsa del dia següent, locutors de radio i tots els mitjans internacionals que segueixen els grans clubs arreu del món.

A causa d'aquest moviment massiu dels mitjans del voltant del club, és necessària la tasca del responsable de premsa, capaç de coordinar tots els mitjans i intentar facilitar al màxim la funció als jugadors i a l'equip tècnic, per tal que es trobin en el nivell òptim de concentració per desenvolupar la seva tasca i preparar el partit del cap de setmana o més imminent.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

La tasca de responsable de premsa nacional depèn de l'àrea de comunicació. Aquesta àrea està coordinada pel cap del departament, que en el cas del F.C. Barcelona és Toni Ruiz. Aquesta figura depèn directament del junta directiva.

El responsable de premsa nacional no accepta subordinacions, és a dir, no té cap treballador directament a les seves ordres. Se situa a l'alçada del responsable de premsa internacional, i actuen de pont entre el primer equip i els mitjans de comunicació. Ambdós realitzen una funció molt similar a la d'agència de notícies. Al realitzar aquesta tasca, es coordinen amb una sèrie de professionals com poden ser els càmeres.

RELACIÓ AMB ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ, EQUIP TÈCNIC i JUGADORS.

Pel que a l'equip tècnic, la relació del responsable de premsa es limita a la figura del primer entrenador. A no ser que sorgeixi algun detall d'última hora o algun esdeveniment imprevist, despatxa amb ell abans de cada roda de premsa. Normalment són dues, i se succeeixen durant la setmana abans del partit. La feina del responsable de premsa és explicar-li els temes d'actualitat i preparar l'entrevista.

Quant els jugadors o qualsevol membre de l'equip tècnic accepta una entrevista o una roda de premsa, el responsable de premsa internacional s'encarrega d'assessorar-los abans de realitzar-la, els adverteixen sobre quines poden ser les possibles preguntes, quins són els temes més sensibles del dia, quina seria la millor resposta en cas que la pregunta fos ambigua i altres petits consells. Sempre però, deixa llibertat als jugadors i als entrenadors d'expressar els que ells creguin convenient. Evidentment sempre s'ha d'ajudar a un jugador a l'hora de comunicar-se en una roda de premsa, però mai se li pot imposar res. La gran majoria de periodistes saben, escriuen, comenten i opinen sobre molts detalls del futbol, siguin d'actualitat o no. Però s'obliden que el jugador o l'entrenador en el qual se li fa la roda de premsa és possible que desconeix-hi la majoria de temes, ja que està centrat única i exclusivament en el seu equip.

El responsable de premsa nacional amb Jose Mourinho, durant una roda de premsa.

No necessàriament ha de tenir opinió i conèixer tot els equips, esdeveniments i detalls que succeeixen i han succeït en el món del futbol. La tasca del responsable de premsa consisteix doncs en ajudar al jugador i posar-lo al corrent de l'actualitat.

A més a més els comenten quin és el missatge que han dit altres membres del club, per tal que els diferents periodistes no el facin entrar en contradicció. Ja que els missatges són fàcilment distorsionables, d'aquesta manera s'eviten polèmiques absurdes tan a dins com a fora del vestidor.

Pel que fa als mitjans de comunicació, des de sempre cadascun té llibertat d'expressió. Els responsables de premsa no poden enviar directrius de cara a fer públiques unes consignes concretes. No poden limitar l'autonomia dels mitjans. Sempre hi hauran publicacions que agraden més o agraden menys, que s'hi estarà més a menys d'acord. El club és l'encarregat de realitzar la comunicació oficial. Els mitjans a partir d'aquest comunicat realitzen les seves interpretacions, no sempre del tot encertades.

També és cert que cadascun dels diaris té afinitat per un equip o un altre, i això fa que algunes publicacions variïn el seu contingut exacte depenent del mitjà en el qual està publicat.

Les filtracions d'informació confidencial als mitjans funcionen d'una altra manera. Es poden intentar controlar, però no és del tot possible, tampoc és un objectiu clar a

complir. Els responsables de premsa poden evitar que surti a la llum certa informació, però fiscalitzar totes i cadascuna de les filtracions que apareixen als mitjans de comunicació és impossible. Quan succeeix un tema excepcional de molta transcendència, el club intenta negociar amb el periodista o mitjà corresponent per tal que no publiqui certa informació.

Una altre de les tasques, va relacionada amb aquesta vessant, la d'estar al dia de tot el que es publiqui. És a dir, saber tot el que es diu, el que s'ha publicat i quines notícies se n'han generat al respecte.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

La implicació amb el club del responsable de premsa nacional és màxima. No hi ha un horari establert, treballa de dilluns a diumenge. Quan el càrrec està relacionat amb el periodisme s'ha de saber que els horaris són sempre flexibles. Ja que si succeeix un fet inesperat i prou important per informar tant és l'hora que sigui, si convé cal preparar-ne la comunicació, per tant és impossible tenir un horari fix, no té sentit .

Per tant aquest càrrec treballa a ritme de l'equip, siguin els partits als horaris que siguin, el responsable de premsa hi ha de estar present per tal que pugui desenvolupar les seves tasques.

3.5. L'ENTRENADOR

Si els primers anys de la història del futbol, a finals del segle XVIII, era només dels futbolistes, molt aviat ja s'hi va introduir la figura de la persona que dirigia l'equip, el que donava instruccions, l'entrenador.

L'entrenador és aquella persona sota la responsabilitat del qual es desenvolupa la preparació d'un equip. És el màxim responsable de tot l'equip tècnic, el líder reconegut de tots els professionals que s'ocupen de la gestió esportiva d'un equip de futbol.

De la seva capacitat i el seu treball en depèn el funcionament i acoblament del grup de jugadors, amb totes les dificultats que això suposa.

MISSIÓ

Les funcions de l'entrenador són, organitzar, coordinar i controlar el seu equip, per tant dividirem el seu treball en diferents vessants:

- El plantejament: la primera tasca d'un entrenador és plantejar-se i estructurar el treball, planificar els objectius que es pretenen aconseguir (a partir dels objectius marcats pel club) i les normes que s'hauran d'aplicar a l'equip. L'entrenador organitza i forma el que serà el seu equip de treball, amb homes de la seva confiança o bé amb personal del club que a partir d'ara estarà a les seves ordres. També haurà de saber amb quins jugadors compta i recomanarà altes i baixes per configurar la plantilla.
- La organització i la coordinació: s'han d'organitzar les tasques de l'equip, en aquesta fase es determina la tasca concreta de cadascun dels departaments de col·laboradors i es donen les ordres que regiran el comportament i la convivència als jugadors.
- Control: l'entrenador necessitarà conèixer i avaluar els resultats del seu treball, analitzar el procés diari, els problemes, els estats d'ànims, les intensitats de treball, etc. Rebrà informació dels diferents departaments i estudiarà les mesures a adoptar en cada cas.

- **Balanç:** amb tot el ventall de dades a la seva disposició, l'entrenador estableix el balanç global o individual de la situació per trobar explicacions a determinades situacions i formular nous projectes o replantejaments per millorar o mantenir el rendiment de l'equip.

PERFIL

Establir les condicions que ha de tenir un entrenador és complicat, doncs són molts les tipologies diferents d'entrenador, però hi ha unes característiques en les que tothom coincideix que han de formar part del perfil d'entrenador:

L'entrenador ha de tenir confiança en si mateix, domini del seu caràcter, vocació professional, sentit de la responsabilitat, preparació, facilitat de comunicació, competència per solucionar problemes i flexibilitat per acceptar les crítiques i reconèixer els propis errors i per sobre de tot capacitat de lideratge.

Reunir aquestes qualitats en una persona no és fàcil, per això Rafel Gil, entrenador del U.E. Estadit de Super-l·liga femenina ens diu: *“Jo tinc clara una cosa, l'entrenador hi neix, jo crec que una persona ha de tenir unes qualitats innates per exercir d'entrenador”*.

Unai Émery, actual entrenador del Valencia C.F. durant un partit.

EL LÍDER

Si una conclusió es pot treure de totes les entrevistes realitzades és que tothom reconeix a l'entrenador com al líder de l'equip. No només com a cap jeràrquic sinó com a la capacitat que té per influir en el comportament del grup i aconseguir objectius.

La figura de l'entrenador és molt important per a fer que l'equip o jugador rendeixi al màxim de les seves possibilitats per a aconseguir la victòria. Per tot això, l'entrenador ha d'actuar com un veritable capdavanter per al seu equip i els seus jugadors.

Els esforços de l'entrenador en el seu paper com a líder del grup, se centren en el desenvolupament de l'esperit de nosaltres per sobre del jo. Per dur a terme tal estratègia s'ha de treballar sobre aquells factors que desenvolupen la identitat de l'equip: la proximitat física, la similitud en actituds i compromisos, la diferenciació amb altres equips i l'establiment d'objectius de grup.

Aquesta tasca té molt mèrit en l'equip de futbol en la que l'entrenador ha de liderar a jugadors que són estrelles mundials i que en molts casos cobren més diners que el propi entrenador. Traslladem aquesta realitat a una empresa i imaginem-nos les dificultats de lideratge d'un cap per sobre d'empleats amb més remuneració que ell.

El lideratge no es tradueix solament amb el comandament, o en la motivació col·lectiva sinó també en el control, doncs els entrenadors pretenen dominar al màxim tots els aspectes de l'equip, amb l'objectiu de minimitzar al màxim l'atzar. El futbol sempre tindrà un component d'atzar, risc i sorpresa però la tasca de l'entrenador és intentar limitar-la a la mínima expressió. Dos exemples concrets ens els dona la figura de l'entrenador del F.C.Barcelona Pep Guardiola:

- Deu minuts abans de cada roda de premsa, es reuneix am un reduït grup de responsables i pacta que s'ha de dir als mitjans de comunicació. No com es defensarà Guardiola d'una crítica o enfrontarà un partit, sinó quin missatge vol traslladar. En cada ocasió hi haurà un únic missatge. Serà breu, clar i rotund. Es repetirà tantes vegades com faci falta fins que cali en l'auditori i arribi al seu destinatari últim: premsa, afeccionat, entorn, rival o vestuari. Només un missatge important, ja que tot la resta serà feina d'amaniment. La suma dels missatges de tot l'any componen un discurs excepcional, ja que a

força de missatges tàctics puntuals ha anat construint una estratègia pedagògica reeixida.

Josep Guardiola, entrenador del F.C.Barcelona, en el transcurs d'una roda de premsa.

- Del màrqueting, Guardiola ha exportat la concreció. Hores i hores d'enregistrament de vídeos sobre el rival es converteixen exactament en tres imatges breus que Pep els mostra als seus jugadors 70 minuts abans del partit. Tres imatges exactes, ni una més. Breu, concís, rotund i en l'últim moment, com dicten les lleis del màrqueting.

LES RELACIONS

Com a cap de tots els departaments, l'entrenador es relaciona amb tots ells tal i com es podrà veure en cada apartat. Però cal esmentar també la relació fonamental entre jugadors i entrenadors, la qual depèn sempre de la tipologia de l'entrenador. I malgrat tenir clar que les generalitzacions són complicades, exposem una divisió del tipus d'entrenador en funció de les seves relacions amb els jugadors:

1. Pragmàtic - Autoritari: entrenador d'ordre i comandament, per sobre de tot és resultatista. És l'únic que pren les decisions, el futbolista es limita a escoltar, assimilar i complir amb el que se li demana. La seva metodologia es basa en normes, rigidesa, sancions i crits. És el clàssic sergent de ferro. Té aspectes

positius com l'organització, la disciplina, l'agressivitat, la lluita, etc. Però pel contrari pot crear mal ambient a l'equip. Entrenadors com Udo Lattek o Louis Van Gaal estan considerats dintre aquesta tipologia.

2. Cooperador - Democràtic: sempre assumeix les seves responsabilitats de direcció i lideratge però no per això deixa de compartir la presa de cert tipus de decisions en les quals tots els membres de l'equip participen. És obert, dialogant i comunicatiu. Sap establir unes metes i motiva als futbolistes a esforçar-se per aconseguir-les. Dins els aspectes positius es crea un bon ambient dintre de la plantilla. Però per altre banda hi ha la sensació de certa indisciplina en l'equip i el rendiment del equip no és l'òptim. Frank Rijkaard o Vanderlei Luxemburgo són entrenadors catalogats en aquesta tipologia.

Frank Rijkaard, ex-entrenador del F.C.Barcelona, arropen a Bojan, després de ser substituït.

3. Submís - Romàntic: És aquell que quan pot s'absté de prendre decisions, dóna poques instruccions, no té molta influència sobre el futbolista i actua amb certa apatia. Sol ser tou, tranquil i calmat. Amb experiència en les banquetes. En els aspectes positius hi ha la conducció del vestidor, dóna certa llibertat a les estrelles de l'equip i els sap portar amb mà esquerra. Però per contra hi ha en

l'equip excessiva apatia i relaxació. El seleccionador espanyol Vicente Del Bosque està considerat dins aquesta tipologia.

Segons cada tipologia i en relació als futbolistes es podria considerar que l'entrenador tipus 1 seria bo per a jugadors indisciplinats, individualistes i elements no habituats a complir amb determinades normes de comportament. Els entrenadors tipus 2 seria l'idoni per a jugadors de qualitat, creatius i amb talent. i entrenadors tipus 3 són els que millor encaixarien amb jugadors veterans i amb els anomenats cracks.

Però quin és l'entrenador ideal? La resposta no és senzilla, ja que segur que tots els estils tenen coses bones i altres que no ho són tant o que fins i tot són negatives. No obstant això hi ha entrenadors molt coneguts que representen, si no en la seva totalitat, si en un alt component d'afinitat a cadascun dels 3 estils i tots han triomfat sent fidels al seu estil. Han guanyat lligues, copes, copes d'Europa, etc. Per tant la defensa de tots els estils és possible. En el futbol professional només val guanyar i això és el que al final compte, altra cosa és a nivell humà hagi les seves discrepàncies per que el futbolista abans que esportista és una persona i d'aquí s ha de partir sempre.

Resumint, l'ideal potser seria un entrenador que reunís les qualitats positives de cada estil, per exemple: la disciplina i l'ordre del 1. El diàleg i la capacitat de comunicació del 2 i l'experiència del 3. Al final, el que aglutini més coses bones de una i altra tipologia seria l'entrenador que podríem considerar més complet, encara que això va en funció d'aspectes que van íntimament relacionats amb l'individu i la seva pròpia personalitat i caràcter. Potser la resposta millor a quin és el millor tipus d'entrenador la té Paco Arias, entrenador Nacional de Futbol que va dir: “ *El millor entrenador és el que sempre li renoven el contracte per la propera temporada*”.

LA FORMACIÓ

Per exercir d'entrenador és necessària una titulació, l'anomenat títol d'entrenador, que expedeix cada Federació de futbol de cada país.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

La jornada laboral del primer entrenador és totalment flexible, tot i que els horaris són imposats per ell. Entre setmana, la jornada laboral comença a primera hora. Una hora i mitja abans de començar l'entrenament es reuneix amb tot l'equip per esmorzar. D'aquesta manera ja controla el primer àpat del dia.

A continuació es reuneix amb l'equip tècnic, en major grau amb el segon entrenador, per assegurar-se que l'entrenament es desenvolupi sota les directrius establertes. Prèviament haurà rebut les últimes informacions dels darrers diagnòstics per part dels serveis mèdics. Tot seguit es realitza l'entrenament, on el primer entrenador exerceix de gran director del grup de treball, recolzat per la resta de l'equip tècnic. En acabar l'entrenament, l'entrenador es torna a reunir amb l'equip tècnic per preparar l'entrenament de l'endemà. Més tard, l'entrenador dina amb tota la plantilla. D'aquesta manera controla el segon àpat del dia.

Al llarg de la tarda, en el cas que no hi hagi entrenament, resta al seu despatx, seguint treballant per l'equip, ja sigui amb el visionat dels informes del rival realitzats pel departament de scouting com amb l'àmbit de la logística dels viatges de l'equip gestionats pel delegat.

De totes maneres durant la setmana, els horaris varien depenent del dia. El dilluns es realitza un entrenament de recuperació per els jugadors que han jugat i un entrenament amb més activitat pels que no ho fan fet. La durada, planificació i intervenció de l'entrenador en aquesta sessió serà mínima. En canvi la resta d'entrenaments seran més intensos i amb més contingut. Per tant la programació tècnica haurà de ser elevada. Els horaris també varien durant els diferents períodes de l'any depenen de la situació de l'equip i les necessitats del club.

El dia del partit és el dia dels dos entrenadors, principalment el primer. Al matí sol fer un entrenament bàsicament per refrescar l'estratègia a l'equip. També realitza la xerrada tècnico-tàctica amb el visualitzat de vídeo. Llavors arriba l'hora del partit, on l'entrenador donarà les últimes indicacions abans de començar el partit. Durant aquest, depenent del tipus d'entrenador que es tracti, donarà més instruccions o menys.

La implicació amb el club és total, no té límits. Com deia el famós entrenador, Helenio Herrera, “ El Mago”: *“un entrenador es dedica el futbol trenta hores al dia”*.

3.6. ENTRENADORS ADJUNTS

3.6.1. EL SEGON ENTRENADOR

MISSIÓ

La missió del segon entrenador consisteix en donar suport i assessorament al primer entrenador en les diferents tasques d'equip. La figura del segon entrenador va molt lligada a la del primer. Ja que, com va dir Narcís Julià, actual entrenador del primer equip del Girona C.F: “ *El primer i el segon entrenador són els responsables del disseny de la planificació tècnica i tàctica de l'equip, del disseny de les tasques que s'han de realitzar i de la tria del model de joc*”. Evidentment el primer entrenador és l'últim responsable.

Segons en Narcís Julià “*El model ideal de responsabilitat entre el primer entrenador i el segon consisteix en un model d'igualtat*”. Si que és cert que la figura del primer entrenador s'ocupa de la part més mediàtica, però a nivell de responsabilitats, tenen gairebé les mateixes. Cal dir que aquesta divisió no és sempre d'aquesta manera, majoritàriament si, però hi ha entrenadors que treballen amb una diferent repartició de les responsabilitats.

Aquesta responsabilitat és compartida. El primer entrenador en molts clubs cedeix autonomia al segon a l'hora de treballar alguns aspectes. Aquest és el cas per exemple del F.C.Barcelona i del R.C.D.Espanyol, en que ambdós segons entrenadors es cuiden de preparar l'estratègia de l'equip.⁹ Així per exemple ens ho feia constar Tito Vilanova: “*Me'n cuido directament de l'estratègia dels partits*”. Però sempre sota la supervisió i conformitat del primer entrenador.

L'equip anglès del Chelsea executant una jugada d'estratègia en un córner.

⁹ Es considera estratègia la preparació i assaig de les jugades a pilota parada dels partits. És a dir, serveis de cantonada, llançaments de faltes (directes i indirectes) i fores de banda.

En el tema de l'entrenament tàctic de l'equip i la preparació de partits, és a dir, el visionat de partits de l'equip rival i la correcció dels errors propis entre d'altres, el segon entrenador ja ha hagut de realitzar aquesta feina i treure'n les pròpies conclusions abans que el primer entrenador, per tal de facilitar-li la feina.

El primer entrenador necessita estabilitat i fidelitat. El segon entrenador és el càrrec més proper al primer i per tan s'encarrega, mitjançant el seu suport, recolzar-lo al màxim. D'aquesta manera es genera la confiança i la complicitat necessària entre la figura del primer entrenador i la del segon per gestionar l'equip.

De tota la informació que gira al voltant del club i de l'equip, i que per consegüent arriba a l'entrenador, el segon entrenador ja ha de realitzar-ne una selecció prèvia, d'aquesta manera, si el segon entrenador és capaç de filtrar aquella informació realment necessària, arribarà d'una manera molt més pràctica i detallada al primer entrenador.

És necessari que el segon entrenador comparteixi la visió del model i l'estil de joc amb l'entrenador. Així resulta més fàcil treballar plegats. També ha de compartir la mateixa perspectiva de joc i ha d'entendre el futbol d'una manera molt similar a la del primer entrenador.

RELACIÓ INTERDEPARTAMENTAL I AMB LA RESTA DE L'EQUIP TÈCNIC

El segon entrenador depèn jeràrquicament i funcionalment del primer entrenador. A partir d'aquí tot el personal està per sota de la part tècnica (primer i segon entrenador), que depenen d'aquestes dues figures. El primer i el segon entrenador tenen la responsabilitat de la presa de la última decisió.

Tal i com va dir José Carrillo, segon entrenador del R.C.D.Espanyol: *"La meva relació amb l'entrenador és total"*. Pràcticament conviuen amb l'entrenador al llarg de la jornada laboral. Tota la informació possible és sabuda pels dos. Tot està totalment planificat i gestionat pels dos, sense deixar lloc a la improvisació. Aquesta relació del segon entrenador amb el primer seria l'adequada a mantenir i a dur a terme els clubs de futbol d'elit.

Tito Vilanova, 2n entrenador del Barça amb Pep Guardiola, durant un entrenament.

JORNADA DE TREBALL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

La jornada de treball del segon entrenador és flexible. Depèn exclusivament del dia a dia. Els horaris que segueix durant els diferents períodes de l'any depenen de la situació de l'equip i les necessitats del club i de l'entrenador. La implicació amb el club és total, no té límits. El segon entrenador participa activament en tots els entrenaments, totes les sessions de treball, reunions, desplaçaments i altres. En definitiva, vint-i-quatre hores al servei de l'entrenador.

Durant la setmana, els horaris també varien. El dilluns es realitza un entrenament de recuperació pels jugadors que han jugat i un entrenament amb més activitat pels que no ho fan fet. La durada, planificació i intervenció de l'entrenador en aquesta sessió serà mínima. En canvi la resta d'entrenaments seran més intensos i amb més contingut. Per tant la programació tècnica haurà de ser elevada.

El dia del partit és el dia dels dos entrenadors. Al matí se sol fer un entrenament bàsicament per refrescar l'estratègia a l'equip. Aquesta part acostuma a ser una tasca on el segon entrenador hi té un paper molt important a jugar. També es realitza la xerrada tècnico-tàctica amb el visualitzat de vídeo. Llavors arriba l'hora de del partit. Mentre els jugadors s'estan canviant tan el primer com el segon entrenador l'únic que han de fer és transmetre ànims, ja que la xerrada ja s'ha realitzat al matí. I per últim es juga al partit, on els entrenadors hi tenen poc a dir, s'ha de deixar jugar als jugadors pel seu compte.

3.6.2. L'ENTRENADOR DE PORTERS

MISSIÓ

L'entrenador de porters és l'encarregat de dur a terme l'entrenament específic dels porters dins d'un club de futbol d'elit. El porter és l'únic jugador de camp que té un entrenador particular. Aquest càrrec s'encarrega de gestionar les sessions diàries i setmanals, agrupades en micro-cicles o meso-cicles, en relació del temps de treball que es vulgui exercir.

Els entrenadors adapten els entrenaments i les càrregues de treball en funció del rival, d'aquesta manera enfocar els exercicis a contrarestar l'equip contrari. L'entrenador de porters no queda exclòs d'aquesta adaptació, i sol cedir dos dies a la setmana a realitzar un treball específic pel rival. Ja que, com diu José Luís Navas, entrenador de porters del R.C.D.Espanyol: *"No és el mateix per un porter que l'equip rival jugui a bombejar pilotes, o que un equip jugui al contraatac."* D'aquesta manera el porter es familiaritza amb el joc del rival i no es produeixen sorpreses quan arriba el partit.

L'entrenador de porters, excepte els dos dies de treball específic destinat al contrari, té autonomia i potestat per treballar el que ell cregui convenient: millora de salt, blocatge, reflexos, força, resistència, etc.

Tommy N'Kono, entrenador de porters del R.C.D.Espanyol, amb Carlos Kameni, durant l'entrenament.

L'entrenador de porters s'encarrega d'analitzar cada petit detall dels entrenaments i dels partits mitjançant la gravació i la posterior visualització de vídeos. D'aquesta manera es creen carpetes documentals personificades de cada porter. Això permet ensenyar als porters la seva evolució i comportament en diferents situacions. El dilluns és el dia escollit per comentar les jugades: elogiar les bones accions i rectificar les no tan bones. També acostuma a preparar un visionat dels moviments de l'equip contrari, d'aquesta manera, quant surt al camp al dia del partit, ja coneix tots els moviments de l'equip rival.

També intervé en la preparació de l'estratègia de l'equip. En el cas del R.C.D.Espanyol, José Luís Navas, entrenador de porters, s'encarrega de la gestió de la línia defensiva a pilota parada, és a dir, a les faltes penjades i als serveis de córner. Tota decisió serà consensuada amb el primer entrenador, però la intervenció de l'entrenador de porters en l'estratègia sol tenir un pes molt important.

La gran majoria de clubs de futbol d'elit ja disposen de psicòleg, que treballa col·lectivament o individualment amb alguns jugadors que necessiten millorar l'estar anímic, motivació i altres aspectes debilitats. Com que l'entrenador de porters pràcticament conviu amb el reduït personal que ell entrena, coneix les carències anímiques dels porters i en quins aspectes cal motivar-lo. D'aquesta manera és una peça molt útil per complementar la tasca del psicòleg en l'àmbit dels porters.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS I AMB LA RESTA DE L'EQUIP TÈCNIC

L'entrenador de porters depèn jeràrquicament i funcionalment de l'entrenador. Rep les ordres a partir de la seva figura i li marca les directrius que ha de seguir. Al seu càrrec exclusivament hi té els porters, amb qui treballa diàriament.

L'entrenador de porters té una relació diària i constant amb el primer entrenador. Es reuneix abans i després de cada entrenament amb ell. Amb aquestes reunions intercanvien opinions sobre l'estat de forma dels porters. Per tant ha de tractar-se d'una persona molt legal i sincera, ja que l'entrenador hi té posada una confiança cega sobre la seva figura.

ACTUALITAT I FUTUR DE L'ENTRENADOR DE PORTERS DINS L'EQUIP TÈCNIC

Fins fa pocs anys, l'entrenador de porters no tenia un lloc destinat dins dels equips tècnics dels clubs de futbol d'elit. Però ben aviat, es començà a valorar la importància de tenir un entrenador per un lloc tan especial i important com el de porter. El treball de l'entrenador de porters es tan important com el que fa el primer entrenador amb els jugadors. Actualment gaudeix d'un reconeixement que abans no tenia.

Des de sempre s'ha cregut que el millor entrenador de porters és un ex-porter. Ja que el més important per exercir d'entrenador és l'experiència. Actualment però les noves tendències ens duen a la vessant de l'entrenador teòric. Són aquells entrenadors estudiosos i que s'actualitzen mitjançant el visionat de vídeos. Però en canvi, no tenen experiència pràctica. El temps segurament els donarà la raó i s'acabaran imposant, però de moment encara no s'han implantat massa en els equips tècnics.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

La durada del treball que exerceix el porter és la mateixa que la de la resta de l'equip. Ara bé, hi ha molts aspectes treballats pel primer entrenador que els practica sense el porter. Per exemple l'escalfament i la condició física, aquest treball acostuma a durar una hora. La resta de treball, quan ja es tracta de joc real, els porters hi intervenen. Per tant hores diàries específicament de porter, se'n treballa una. Aquesta hora és la que el porter, treballa amb el seu entrenador específic.

L'entrenador de porters es reuneix el dia abans amb l'entrenador per tal de preparar l'entrenament del dia següent, tot i que ja té una planificació feta amb meso-cicles. Cada temporada, l'entrenador de porters innova els exercicis. D'aquesta manera els porters entrenen amb un punt més de motivació. La pre-temporada acostuma a ser dura, ja que el porter, apart de les seves qualitats, també es requereix que estigui dotat de velocitat, força, resistència, etc.

L'entrenador de porters d'un club de futbol d'elit no només realitza la seva tasca durant les dues hores diàries d'entrenament. Totes les reunions, la preparació i posterior visionat de vídeos, la preparació de les sessions, també sumen. Per tant, la seva jornada

laboral arriba a enfilarse fins les vuit hores més de la meitat dels dies. Tot i que també es tracta d'una jornada laboral flexible.

Juan Carlos Unzué, entrenador de porters del F.C.Barcelona, conversant amb Pep, durant un entrenament.

3.7. EL PREPARADOR FÍSIC

MISSIÓ

La tasca del preparador físic en un club de futbol d'elit consisteix en millorar la condició física dels jugadors tant a nivell individual com col·lectiu. El seu objectiu és que el jugador estigui, dins de les possibilitats de cadascú, en les millors condicions per afrontar els entrenaments i els partits. I per tant aconseguir també que l'entrenador tingui a la seva disposició el major nombre de jugadors en òptima forma per afrontar la temporada. D'aquesta manera el preparador físic ajuda i col·labora amb l'entrenador pel bon funcionament de l'equip.

Durant la pre-temporada la funció del preparador físic adquireix més importància. Pràcticament n'és el director, com afirma Jordi Balsells, preparador físic del primer equip del Girona C.F.: *“El preparador físic marca què s'ha de fer i com s'ha de fer la pre-temporada.”* Tot i que sempre amb la supervisió i aprovació de l'entrenador. La seva actuació durant aquesta, té l'objectiu de mantenir l'equip en la millor forma, durant el màxim temps possible. Serà durant la temporada que s'intentarà arribar a la òptima condició física. Al llarg d'aquesta la seva tasca consisteix en marcar setmana a setmana, quin volum de càrrega es realitzarà a cada entrenament. Sempre posant les seves decisions en comú amb l'entrenador.

La majoria de preparadors físics tenen autonomia en la preparació de les sessions. Tot i que cada entrenador té la seva forma de treballar, n'hi ha que donen absoluta llibertat al preparador físic, però també n'hi ha que necessiten saber la sessió física per poder-hi adaptar el seu treball.

Fora dels terrenys de joc, en el cas que el club no disposi de nutricionista, el preparador físic és l'encarregat de controlar tots els temes d'alimentació: controlant les dietes i els diferents àpats dels jugadors.

En definitiva la seva tasca és una dins un gran grup de treball més ampli. Aquesta afirmació s'entén més clarament amb la sentència de Lorenzo Buenaventura, preparador físic del primer equip del F.C.Barcelona, fent un símil entre la tasca del preparador físic dins de l'equip tècnic i una paella: *“En un paella, al final el que li dóna el gust, és la*

suma de múltiples ingredients”, referint-se als diferents components de l’equip tècnic, pel bon funcionament de l’equip.

Per millorar el rendiment dels futbolistes, i evidentment dins de la llei, es realitzen suports energètics extres. A més a més, cal dir que n’hi ha molts. Hi ha moltes substàncies legals que no donen positiu als controls antidopatge. La seva obligació és mantenir els jugadors amb les millors condicions possibles, i per tant, es va fins el límit de la legalitat per aconseguir-ho. Tot tipus d’ajuda energètica és positiu pel jugador. El problema d’això és que hi ha moltes marques que n’ofereixen, per tant, la missió dels preparadors físics, però també la dels metges i fisioterapeutes és decidir quina és la necessària i millor en cada cas. No és necessari traspasar els límits de la llei, en un esport col·lectiu, ja que la millora del rendiment d’un jugador no serà determinant en un esport que en juguen onze.

Aquests suports vitamínics són bàsics per la recuperació dels jugadors, en un esport que es juga cada tres dies, si acumules les múltiples competicions.

ORGANITZACIÓ DEL DEPARTAMENT

La organització dels preparadors físics dins del departament sol ser similar en els diferents clubs. Les diferències que existeixen deriven de l’economia del club, és a dir del pressupost que té destinat al departament i el nivell d’importància i especialització que li atorgui el club.

En el cas del Futbol Club Barcelona, els preparadors físics es reparteixen les tasques de la següent manera: per un costat trobem una persona que s’encarrega de tots els treballs preventius i de força, tan a nivell individual com col·lectiu i la seva feina està bàsicament vinculada al gimnàs i per l’altre, apareixen tres preparadors físics de camp, un d’ells, és el que té més afinitat amb els serveis mèdics, i els altres dos tenen una relació més directe amb el cos tècnic, concretament amb l’entrenador. A partir d’aquesta organització, tal com fixa Lorenzo Buenaventura: *“S’ha de buscar l’harmonia amb la part mèdica i amb la part tècnica, després de consolidar la part física.”*

El preparador físic de l'Atlético de Madrid treballant al gimnàs amb tres jugadors.

En el cas del primer equip del Girona C.F. tenen dos preparadors físics. Un s'encarrega de marcar les directrius de tota la planificació i del treball amb el grup i l'altre s'encarrega més de la tasca del gimnàs, la prevenció de lesions, la potenciació dels jugadors que queden sense convocar, per tal d'igualar la càrrega amb els que si que ho han fet, etc.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

Dins de l'organigrama tècnic, el preparador físic depèn de l'entrenador, però en determinades situacions de l'àrea mèdica. És a dir, per exemple, un preparador físic no pot treballar càrrega a un jugador fins que no ha rebut l'alta mèdica, per tant, en aquest moment és el metge qui decideix i qui posa el límit al preparador físic. Però qui depèn més aquesta tasca, és de l'entrenador.

Amb la figura del primer entrenador, el preparador físic hi té una relació directa, diària i contínua. Ja que són els encarregats de controlar la carrega dels entrenaments, la

quantitat i la qualitat principalment, més tots aquells detalls individuals, que tenen la obligació d'estar informant de forma continuada.

Aquesta tasca va molt lligada amb l'àrea mèdica. Perquè un jugador sense salut, és difícilment entrenable. Els límits de la salut són els que marquen l'entrenament.

Dins de l'àrea mèdica tenen una relació molt estreta amb l'equip de fisioterapeutes, d'aquesta manera, un preparador físic sap quan un jugador pot començar a entrenar, si està preparat per realitzar certs treballs, si ha de treballar al marge del grup, etc. Potser la relació directament amb el metge, és menor.

FUTUR DELS PREPARADOR FÍSICS DINS DEL COS TÈCNIC

La figura del preparador físic ha evolucionat molt dins de l'equip tècnic en els últims anys. En els darrers anys s'ha guanyat un forat molt clar, assegurar que els jugadors de la plantilla tinguin el rendiment físic adequat. S'ha consolidat definitivament dins els equips tècnics.

El futur dels preparadors físics passa per l'especialització: de camp, de laboratori, de força, resistència, de proves, etc. És un camp en expansió, en els darrers anys els avenços en medicina en l'àmbit esportiu s'han multiplicat. També han aparegut noves tècniques relacionades amb la perfecció de les analítiques i de mesurar i controlar la freqüència cardíaca, així com la innovació en nous materials per a la preparació física.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

No existeix una jornada laboral estipulada. El preparador físic està en funció de les necessitats dels jugadors i de l'entrenador. Evidentment ha d'assistir a tots els entrenaments, perquè ha de quantificar les càrregues i determinar quin tipus de càrregues aplicar. A part dels horaris d'entrenament, ha de realitzar exercicis complementaris per a jugadors que necessiten entrenament extra, consensua i ajuda a preparar les sessions d'entrenament amb els entrenadors. Són moltes hores. És pensar amb el club vint-i-quatre hores al dia.

La jornada que segueixen en canvi, el dia del partit, és molt inferior. El preparador físic viatge sempre amb l'equip. És l'encarregat de fer l'escalfament i assegurar-se que els jugadors s'hidratin correctament tant abans com després de la pràctica esportiva. També, un cop acabat el partit vetllar per què els jugadors s'alimentin adequadament. Com a contrapartida és l'endemà del partit, el dia que tenen més feina.

El preparador físic del F.C.Barcelona realitzant l'escalfament previ a l'entrenament als jugadors del primer equip.

FORMACIÓ ACADÈMICA

El preparador físic ha de tenir una preparació acadèmica universitària. La principal branca d'accés és CAFE, l'antiga carrera anomenada INEF. A continuació són necessaris cursos d'especialització d'esports d'equip o concretament amb el futbol. Un recurs pel que opten molts preparadors físics de clubs de futbol d'elit, és cursar un Màster de preparació física d'esports col·lectius.

Amb independència d'aquesta preparació acadèmica, un preparador físic ha de tenir dos conceptes clars, unes nocions bàsiques de l'estructura tècnica d'un club de futbol d'elit, i ha de saber quins són els seus límits en relació amb l'equip mèdic.

3.8. EL DEPARTAMENT MÈDIC

3.8.1. EL METGE

MISSIÓ

La figura del metge d'equip, actualment és clau en tot organigrama tècnic de club de futbol d'elit, perquè la seva responsabilitat va més enllà de la d'arribar a un diagnòstic mèdic o formular un tractament en cas de lesió d'algun jugador.

Donada la gran vàlua que tenen avui en dia els jugadors d'elit per un club, una tasca molt important pel metge és la de vetllar de forma individualitzada per cadascun d'ells, i a la vegada a nivell col·lectiu com a grup per a la seva salut tant a nivell físic com a nivell psicològic.

Podem diferenciar quatre grans competències professionals que té el metge de l'equip:

- Participar en totes les revisions mèdiques que es duen a terme a tots els jugadors abans d'iniciar la temporada, així com de les noves incorporacions s'efectuen durant l'any. Per dur a terme tot aquest seguit de revisions, el metge també necessitarà de col·laboradors com per exemple per fer una ecografia cardíaca, necessitarà d'un cardiòleg o per fer un anàlisi de sang necessitarà d'un tècnic especialitzat en la matèria. Però sempre és el metge qui, interpretant els valors de les proves exploratòries executades, acaba decidint si un jugador és apte o no apte per desenvolupar la seva tasca com a futbolista en el club.

Kaka' passant la revisió mèdica com a nou jugador del Real Madrid pel metge del club.

- Donar suport i assessorament als jugadors en una vessant preventiva i planificar el treball individualitzat i de grup per minimitzar les lesions. El treball preventiu moltes vegades és més important que el treball d'entrenament donada la gran quantitat de partits que estan sotmesos els jugadors. Una assignatura pendent dins la medicina preventiva del futbol professional és promoure sessions informatives als jugadors pel que fa referència a estils de vida saludables com per exemple: higiene dental, alimentació, hores de descans, ambients saludables, vacunacions, etc. Temes tots aquests que caldria ja treballar-los en les formacions de futbol base.
- Aconseguir fer diagnòstic ràpid en cas de lesió d'algun jugador. A vegades ja s'arriba a un diagnòstic a peu de camp però per la gran majoria d'accions es requereix un estudi exhaustiu de proves complementàries que ajudaran el metge a formular un correcte diagnòstic, que serà clau per decidir el millor tractament i per tant pronòstic de la lesió.

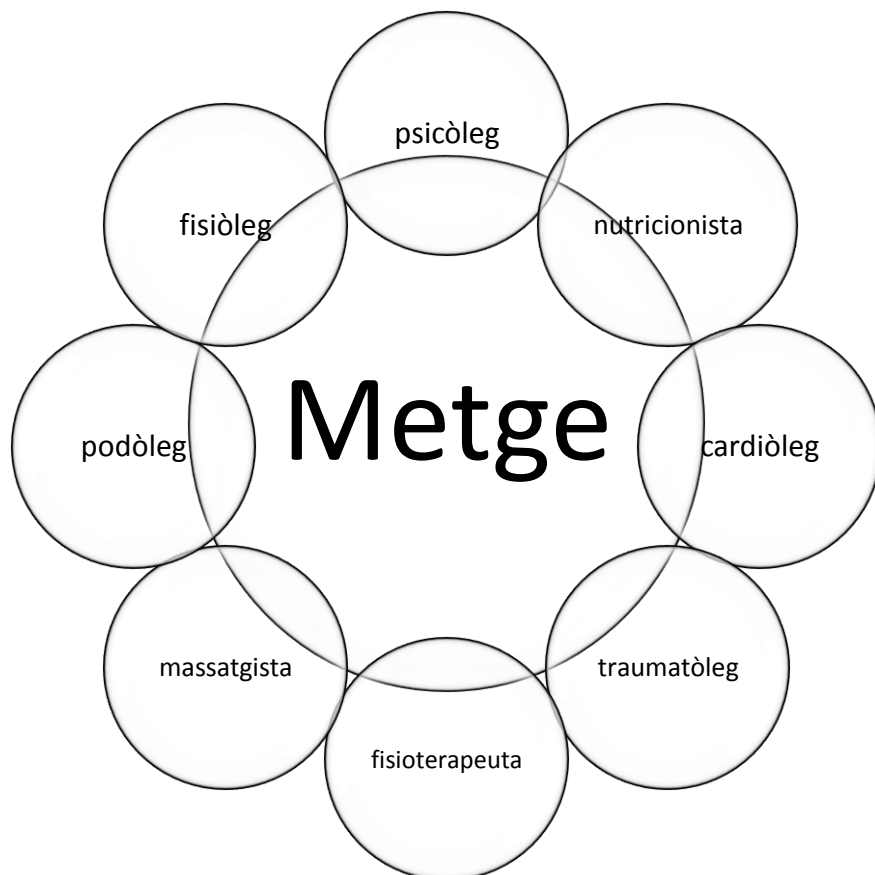
Ricard Pruna, metge del F.C.Barcelona, acompanyant fora dels terrenys de joc a Leo Messi lesionat.

- Donar suport i assessorament al jugador sobretot en el camp de la recuperació. És molt important aconseguir després de cada entrenament i de cada partit una òptima i ràpida recuperació física, utilitzant tots els mitjans legals que es disposin, mitjançant el massatge, la fisioteràpia, la hidroteràpia, la crioteràpia,

l'alimentació amb suports d'hidrats de carboni, etc. Cal ser molt coneixedors del límit de la legalitat amb aspectes de substàncies prohibides, ja que el dopatge futbolístic també és present en el nostre entorn tot i que no és dels esports més esquitxats en aquesta matèria al tractar-se d'un esport on predomina més la tècnica i la tàctica que el rendiment físic individual.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

La responsabilitat del metge depèn de l'entrenador, però està gestionada per la junta directiva. El metge exerceix com a director de tots els professionals que ajudaran a la recuperació individual i col·lectiva dels jugadors. Té com a col·laboradors seus i treballant de forma coordinada per aconseguir el mateix objectiu diferents professionals: metges col·laboradors especialistes, els fisioterapeutes, nutricionistes, massatgistes, podòlegs, fisiòlegs, psicòlegs, infermers, etc. La següent seria l'aliança de col·laboració:

El metge manté una relació de feedback entre tots els seus consultors i col·laboradors per tal de ser coneixedor de l'evolució de tots jugadors. D'aquesta manera poder notificar aquesta informació a l'entrenador de forma periòdica quan sigui sol·licitada, ja que en funció de com es diagnostica el grup o algun jugador en particular, l'entrenador pot decidir si les sessions de la setmana cal preparar-les més a nivell tàctic, tècnic o més a nivell de resistència.

CARACTERÍSTIQUES

Els metges d'equip actualment solen ser metges amb l'especialització de medicina esportiva, la qual cosa significa que ha de tenir coneixements de moltes branques de la medicina general, cardiologia, traumatologia i dermatologia entre d'altres. Tal i com diu el Dr. Jordi Sitjà, metge d'equips esportius d'elit: *“És el metge de capçalera de l'esportista”*.

Com a tal metge de capçalera, també és qui decideix derivar els jugadors cap a altres especialistes mèdics de referència quan ell ho creu oportú, quan estigui fora de les seves competències professionals. Per exemple per un problema d'oïda el podrà derivar a un otorinolaringòleg o per un mal de queixal el podrà derivar a un dentista. Sempre procurant que el jugador sigui atès el més ràpidament possible i agilitzar així la seva recuperació i incorporació al grup.

Hi ha clubs que incorporen la figura del fisiòleg, aquest professional és l'encarregat d'analitzar les càrregues en les que s'estan treballant, i quina és l'adaptació de l'organisme a elles. Ajuda al nutricionista a controlar la nutrició, i, depenent dels resultats de les analítiques que fa periòdicament als jugadors, decideix els reforços vitamínics individuals.

JORNADA DE TREBALL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

El metge de l'equip es deu a la disciplina de l'entrenador, cal estar sempre a la seva disposició.

La implicació amb l'equip és total, la jornada laboral no té límits i va lligada al treball dels jugadors: durant la pre-temporada, en els entrenaments, en els partits, en els desplaçaments, etc.

El dia del partit tal com diu el Dr. Jordi Sitjà “ *El metge ha d'anar lligat als horaris de l'equip*”. Per tant participa de tota la concentració, desplaçaments, allotjaments als hotels i àpats amb els jugadors i la resta de l'equip tècnic.

La jornada laboral per tant és molt flexible durant tota la pre-temporada i temporada, i anirà molt en funció de les competicions en les que es participi i de la planificació que en faci l'entrenador.

EL FUTUR DEL DEPARTAMENT MÈDIC DINS L'EQUIP TÈCNIC

Sembla ser que el futur passa per l'especialització. La tendència des del punt de vista científic és la d'incorporar més professionals de la branca sanitària més especialitzats en els equips tècnics, per tal d'optimitzar el rendiment dels jugador. Cal tenir-ho tot controlat i reduir al mínim l'atzar.

A nivell tecnològic també s'obra un futur prometedor, ja que en la vessant de tecnologia mèdica, s'estan donant grans avenços dia a dia. Actualment es disposa d'un ampli ventall d'aparells que permeten fer diagnòstics més precisos i tractaments molt més ràpids i efectius pel jugador, per tant són de gran ajut pels professionals que treballen en aquest camp. La recerca en aquest terreny està en desenvolupament i expansió.

3.8.2. EL FISIOTERAPEUTA

MISSIÓ

La figura del fisioterapeuta dins l'equip tècnic és molt important, malgrat que moltes vegades la seva tasca queda a l'ombra o no sigui molt coneguda. Als mitjans de comunicació per exemple sempre es parla del metge quan es parla de possibles lesions o recuperacions d'algun jugador. A més a més pràcticament mai sabem o coneixem com ha estat recuperat o tractat, moltes vegades en mans dels fisioterapeutes, que acaben essent els que coneixen millor els jugadors per la seva estreta relació que mantenen al dia a dia.

El fisioterapeuta també té competències professionals ben definides dins l'equip mèdic. Algunes de les seves responsabilitats són:

- **Prevenició i docent:** Treballar per a la prevenció de lesions esportives amb cadascun dels jugadors i de forma col·lectiva, mitjançant sessions formatives i sessions de treball específic per exemple fent treball propioceptiu. La propiciació és el sentit que informa a l'organisme de la posició dels músculs. Ens indica si el cos s'està movent, així com de la posició relativa de diferents parts del cos respecte a d'altres, sense propiciació seriem incapaços de moure'ns en l'obscuritat o de percebre posicions de les nostres extremitats. Ajuda a evitar les lesions, a tractar les ja produïdes i evitar les del futur. Es pot entrenar la propiciació de les diferents parts del cos. Per exemple, córrer en terreny irregulars, per la sorra de la platja, fer exercicis d'equilibri aguantant el pes del cos en una sola cama, fer carreres de zig-zag en petits cercles, exercicis de trepitjar pilotes de tennis per enfortir turmells, etc. Tots aquests exercicis ajudaran el jugador a aconseguir una millora de les seves percepcions i per tant de l'estabilitat i equilibri, a l'hora d'enfrontar-se a situacions d'estres, canvis sobtats de posicionament que un moment donat poden sorgir en un entrenament o en un partit i es poden lesionar.
- **Terapèutica:** A part de la vessant més preventiva i docent també té una gran missió en el terreny de la recuperació, una funció més terapèutica enfront de les lesions. Utilitzen per a dur a terme aquesta tasca diverses tècniques de la fisioteràpia com:

- La massoteràpia: són tècniques de massatge amb fins terapèutics que engloba el massatge terapèutic, drenatge limfàtic manual, massatge esportiu, etc. S'usaran per tractar tendinopaties, linfedemes, esquinços, ruptura de fibres i lesions esportives entre d'altres.
- L'electroteràpia és defineix com la ciència del tractament de lesions i patologies mitjançant l'electricitat.
- La termoteràpia s'entén com l'art i la ciència del tractament mitjançant el calor de malalties i lesions i pot ser aplicada per radiació, conducció o convecció, que aplicades en les diferents fases de recuperació del jugador permetran la recuperació precoç del futbolista.

Sempre però, per indicació mèdica.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

El fisioterapeuta depèn tan funcionalment com jeràrquicament del metge. Rep ordres exclusivament d'aquesta figura. Per contrapartida, el fisioterapeuta no té personal al seu càrrec, ja que es tracta d'una peça de l'engranatge. Aquest càrrec tracta directament amb el jugador que requereix la seva presència.

RELACIONS AMB L'EQUIP TÈCNIC

La relació que té el fisioterapeuta amb l'equip tècnic és constant i diària. Els entrenadors i el preparador físic abans d'iniciar una sessió d'entrenament volen saber quins són els jugadors disponibles o si cal adequar algun exercici per algun jugador en particular. També manté reunions amb l'entrenador per passar l'estat de recuperació de tots els jugadors que estant lesionats, quina és la seva evolució i amb quins jugadors podrà contar per la propera competició i quins serà millor reservar.

Els fisioterapeutes i els metges viatgen sempre amb l'equip tècnic en els desplaçaments. Sempre estan a la disposició del seu cap immediat, el metge. També de l'entrenador.

JORNADA LABORAL I IMPLACIÓ AMB EL CLUB

Normalment un club de futbol d'elit té més d'un fisioterapeuta incorporat dins el departament mèdic i entre ells es distribueixen les diferents tasques. Va molt en funció del nivell econòmic del club. Però és evident que amb una plantilla tant àmplia de jugadors, un sol fisioterapeuta no pot abraçar treballar amb cadascun dels jugadors de forma individualitzada.

El fisioterapeuta assisteix i participa a totes les sessions d'entrenament. Ja que abans d'iniciar-se cadascuna, cal preparar als jugadors fent treballs individuals de descàrrega muscular, normalment mitjançant el massatge. També hi ha jugadors que els hi calen embenats funcionals, és un embenat de contenció dinàmica que utilitzant benes elàstiques adhesives o inextensibles oportunament combinades té com a finalitat obtenir la protecció de determinades estructures musculotendinoses i capsulol·ligamentoses davant agents posttraumàtics o peril·losos, tipus tai ping. Altres en canvi precisen d'algun exercici propioceptiu. Cal adaptar-se al jugador.

Un cop iniciada la sessió d'entrenament els fisioterapeutes es queden treballant a part la recuperació dels jugadors lesionats de llarga evolució.

Obligada és l'assistència també del fisioterapeuta a tots els partits que es juguen, on aproximadament una hora i mitja abans de començar el partit, els fisioterapeutes a la sala de fisioteràpia a les lliteres ja inicien el treball amb tots els jugadors que van arribant. Bàsicament el que es fa és massatge d'escalfament muscular, algun embenat funcional i alguna teràpia ràpida, tot amb l'objectiu que el jugador entri al camp amb les millors condicions possibles de protecció i seguretat.

Un cop ja iniciat el partit, en cas de lesió d'algun jugador al terreny de joc, també hi poden donar assistència immediata. Normalment els jugadors requereixen refrescar petites erosions a la pell que s'han pogut fer, amb aigua o bé aplicar algun esprai antiinflamatori que doni escalfor o frescor, per reduir el dolor local i la inflamació de manera instantània.

El fisioterapeuta de l'equip anglès de l'Arsenal assistint al jugador lesionat Eduardo

En funció del tipus de lesió a vegades també surt al camp el metge directament per fer el diagnòstic ràpid de la lesió i de la seva possible continuació damunt el terreny de joc.

A part del terreny assistencial, el fisioterapeuta com a integrant del departament mèdic, desenvolupa un paper important en la seva participació en les reunions interdisciplinàries que mantenen periòdicament, per tal de fer el seguiment de l'estat del jugadors i de planificació dels tractaments a dur a terme amb tot l'equip mèdic sobretot amb el metge responsable.

3.8.3. EL NUTRICIONISTA

MISSIÓ

La incorporació d'aquest especialista en dietètica i nutrició, ja vingui de la vessant mèdica, com pot ser el metge de l'esport o d'altres disciplines professionals com dietistes: nutricionistes amb d'altres preparacions acadèmiques, sembla ser totalment necessària en aquests moments en tot equip de futbol d'elit.

L'objectiu d'aquest professional dins l'equip, a l'igual que el del preparador físic, és aconseguir millorar el rendiment del futbolista, que evidentment per poder dur a terme les sessions d'entrenament i l'alt nivell de competició caldrà que segueixi unes pautes bàsiques d'alimentació i nutrició. Està científicament comprovat que seguint unes pautes d'alimentació equilibrada i variada, el jugador millora el seu potencial físic i per tant, el seu rendiment.

El nutricionista cal que avaluï les necessitats energètiques que necessita cada jugador individualment, ja que en funció del lloc on jugui el jugador, de la seva pròpia constitució i capacitat física, necessitarà uns requeriments de nutrients energètics o uns altres.

Si tenim en compte que les principals reserves de combustible en l'organisme per obtenir energia provenen principalment dels hidrats de carboni, de les grasses principalment i de les proteïnes en un percentatge molt baix, a partir d'aquí caldrà fer l'adequació dels requeriments energètics a través d'un pla d'alimentació sempre adaptat a la fase de preparació que estigui el jugador, durant la pre-temporada, durant la competició, inclús durant el partit i després del partit.

Per exemple en la fase d'entrenament i desenvolupament en la pre-temporada, el futbolista inverteix gran part del seu esforç en aconseguir força, resistència i velocitat, així com millorar l'agilitat i la tècnica. En aquesta etapa la funció del nutricionista és la de calcular els requeriments energètics de nutrients i Kcal. diàries per cada jugador i per tant fer un pla nutricional personalitzat. Cal per això que conegui la planificació de l'entrenament diari del preparador físic.

Tal i com argumenta el Dr. Horacio Óscar Heredia en el seu article *Nutrición y fútbol*:

Un futbolista d'alt rendiment requereix entre 1500 a 2000Kcal/dia més que una persona normal i cal fer la distribució dels àpats segons:

ESMORZAR: en concentració, a domicili i en restaurant.

DINAR: en concentració, a domicili i en restaurant.

BERENAR: en concentració, a domicili i en restaurant.

Begudes i tipus a consumir cada dia.

Cal controlar l'alimentació del jugador tant a casa seva com en les concentracions i durant les vacances.

Durant la pre-temporada els suports energètics caldrà distribuir-los de la manera següent en el pla d'alimentació segons el Dr. Horacio Óscar Heredia:

- Hidrats de Carboni -> 55-60% del total consumit en un dia.
- Proteïnes -> 12-15% del total consumit en un dia.
- Grasses -> 20-25% del total consumit en un dia.

Aquesta proporció es pot dur a terme amb la següent distribució dels aliments:

- Carns vermelles: màxim 3 vegades per setmana.
- Pollastre: 2 o 3 vegades per setmana i si és possible sense pell.
- Peix: 2 o 3 vegades per setmana, i si no agrada substituir-ho per tonyina natural.
- Vegetals: han de consumir-ne cada dia en combinació amb les carns per la gran quantitat de minerals, oligoelements vitamines i hidrats de carboni que aporten.
- Pastes: per l'alt percentatge de carbohidrats, l'ideal és consumir-les en major percentatge en les etapes precompetitives, es poden prendre de 3 a 4 vegades setmanals i a ser possible no combinades amb carns per millorar la digestió i l'absorció.
- Llegums: 2 o 3 vegades per setmana.
- Làctics i derivats : llet i formatges semidesnatats i desnatats tots els dies. Tenen un alt contingut en calç i proteïnes d'alt valor biològic. Cal recordar que els formatges durs i semi durs tenen un elevat contingut calòric en grasses i colesterol, per tant s'ha d'evitar abusar-ne.

- Cereals: ideal ingerir-los tots els dies, pel seu alt contingut en fibres i hidrats de carboni.
- Aigua i electrolits: les necessitats bàsiques són de 1500 a 2000ml.diàris , però cal tenir en compte que per a cada hora d'entrenament intens es perd per sudoració aproximadament de 1000 a 2000ml. i 40mEq /de Na. Per tant es necessiten un mínim de 600 a 1000ml. d'aigua + clorur sòdic fraccionats cada 15-20' per evitar la deshidratació i la disminució del sodi (hiponatremia).

La distribució diària del valor calòric total (VCT):

ESMORZAR: 25-30% de VCT

DINAR : 25-30% de VCT

BERENAR : 20-25% de VCT

SOPAR : 15-20% de VCT

La selecció croata de futbol realitzant un dels àpats col·lectius establerts pel nutricionista

En la fase competitiva, la despesa calòrica és menor ja que disminueix la duració i intensitat de l'entrenament. En alguns casos cal disminuir Kcal. Cal tenir en compte els aspectes nutricionals i dietètics ja sigui a les concentracions, a domicili i l'alimentació abans del partit, durant i després del partit.

Consells a tenir en compte abans d'un partit :

- Ingerir aliments amb alts i moderats continguts amb hidrats de carboni, és aconsellable prendre de 200 a 300 gr. CHO distribuïts en 4 hores abans de la competició.
- L'últim àpat abans del partit ha de ser 3 a 4h abans.
- En el possible no ingerir ni proteïnes ni grasses.
- No consumir fibra dietètica.
- Consumir com a màxim 500ml. de beguda especialment aigua sense gas.
- Mai competir en dejú.
- És convenient prendre de 150 a 200 ml d'aigua amb glucosa i sacarosa 30' abans de sortir a jugar el partit.

Nuno Gómez i Hélder Postiga, jugadors de la selecció portuguesa, hidratant-se després d'un entrenament.

En el descans del partit es poden aportar solucions electrolítiques amb el 6-8% de carbohidrats, mai augmentar la concentració, ja que podrien aparèixer dolors còlics i diarrees.

Cal tenir en compte que el futbol és un esport en el que els jugadors recorren un promig de 6 a 11km per partit en funció de la posició que jugui, alternant exercicis explosius i exercicis de resistència.

Després del partit és convenient aportar al jugador 1 gr. de glucosa per Kg. de pes en les primeres dues hores post competició, en forma de solucions aquoses.

En definitiva, una dieta adequada cobreix els requeriments calòrics, proteics, vitamínics i minerals de qualsevol jugador de futbol sense cap tipus de suplementació extra, sempre hi quan es respectin les normes que estableix el nutricionista.

Malgrat tot, a vegades es detecten dèficits de magnesi pel mal hàbit alimentari d'ingerir poques o mínimes racions diàries de verdures, per la qual cosa cal donar magnesi i complexos vitamínics.

Per tant, el treball del nutricionista serà:

- Determinar requeriments nutricionals segons la despesa calòrica individual i de grup realitzant diferents test d'aptituds física.
- Realitzar una història alimentària tenint en compte els gustos i hàbits alimentaris dels jugadors, ja que per diversitat cultural i religiosos poden ser molt diversos.
- Fer diagrama de l'esquema de distribució dels aliments assignant les racions diàries i setmanals necessàries dels mateixos.
- Programar l'alimentació de tot l'equip professional per a les concentracions i partits dins o fora del país i garantint l'adequació en qualitat i quantitat.
- Incorporar/modificar hàbits alimentaris. Promoure dietes equilibrades i variades.

I tot amb l'objectiu de millorar el rendiment del futbolista. Es tendeix a que el jugador faci 2 àpats al dia al club, per controlar els valors nutricionals de forma individual i col·lectiva.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

Els nutricionistes depenen funcionalment del metge, però indirectament també de l'entrenador. Ja que són els encarregats de transmetre-li les dietes.

Els nutricionistes seran els responsables que les dietes establertes i prescrites es cuinin i es serveixin de forma òptima, controlada i esperada. Per això es pot dir que del nutricionista en depenen cuiners, cambrers i altre personal de restauració.

La relació més directa i estreta la té amb el metge. Aquesta figura és la que assisteix a tots els entrenaments per tal que es segueixin les indicacions prescrites pel nutricionista, però també amb l'ajuda del metge.

Quan l'equip viatja, també és el metge que exerceix les funcions del nutricionista, ja que aquest últim no es desplaça amb l'equip. Depenent de la llunyania del viatge, l'aspecte de la nutrició es regula de diferents maneres:

Si el viatge es realitza dins de l'estat, els professionals de protocol viatgen el dia abans que la resta de l'expedició i s'informen entre d'altres coses de l'hotel on residirà l'equip i els mitjans de transport que utilitzaran. També, seguint les indicacions establertes pel nutricionista, informaran els cuiners sobre quins plats hauran de cuinar pels jugadors, per tal de no trencar amb la dieta prescrita.

En el cas que el viatge sigui de caràcter internacional, els mateixos cuiners de l'equip, viatjaran amb la resta de l'expedició. Un cop allà, formaran part del personal del restaurant de manera eventual per tal de preparar allò indicat pel nutricionista als jugadors.

D'aquesta manera els jugadors, sigui quin sigui el viatge, disposaran sempre dels àpats prescrits pel nutricionista.

RELACIONS AMB L'EQUIP TÈCNIC

Els nutricionistes mantenen reunions periòdiques i puntuals amb l'entrenador quan aquest ho requereix. Ja que amb els canvis tant dispars dels horaris dels partits, cal moltes vegades adequar els horaris dels sopars, dinars i esmorzars i anar adaptant els requeriments nutritius segons les competicions. Per tant sempre ha d'estar a la seva

disposició pel que decideixi l'entrenador i la disciplina d'equip. Exerceix d'assessor al llarg de tota la temporada.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ

Normalment aquest professional no té dedicació exclusiva al club, sinó que ho pot compaginar amb altres treballs externs. Dependrà també del club on estigui.

La jornada laboral pot ser molt canviant donat que s'haurà d'anar adaptant al règim i horaris dels partits segons les competicions.

La jornada serà diferent en pre-temporada que durant la temporada.

3.8.4. EL PSICÒLEG

MISSIÓ

El futbolista rep de l'equip tècnic una sèrie d'atencions que es poden resumir en :

- Atencions físiques
- Atencions tècniques i tàctiques
- Atencions socials i morals
- Atencions psicològiques

Els psicòlegs es centren en l'apartat de les atencions psicològiques, on s'especialitzen en millorar aspectes com l'atenció i la concentració, la motivació i la intel·ligència emocional. Conceptes com competitivitat, sacrifici, compromís, fer equip, lluitar, responsabilitat, concentració, treball, guanyar són sempre el camp de batalla per entrenadors, preparadors físics i psicòlegs. Dependrà de les habilitats psicològiques de cadascú que s'adoptin correctament o bé perfeccionar-les dins el seu equip de treball.

El treball psicològic segueix dos nivells d'intervenció:

a) El que realitza directament el psicòleg: consisteix en desenvolupar l'entrenament de les habilitats psicològiques de forma individual o col·lectiva. Dins el marc del respecte pel codi deontològic, l'entrenador està al corrent de les accions que està duent a terme el psicòleg i li proporciona informació útil per avaluar la necessitat del jugador o de l'equip, així com intervenir en la mateixa línia de treball.

b) El que es porta a terme principalment a través de l'entrenador, inclús a vegades del preparador físic, fisioterapeuta o metge. La funció del psicòleg és formativa en quan a que assessora en la resolució d'un problema, però és a través dels professionals esmentats com es soluciona. Es consideren així com a educadors ja que directe o indirectament influeixen positivament en el rendiment mental dels futbolistes.

Mauricio Pochettino, primer entrenador de l'Espanyol i Feliciano Di Biasi, el psicòleg, desenvolupant la motivació d'un dels jugadors de la plantilla

Per l'entrenament de les habilitats psicològiques, es treballen aspectes com: la motivació, l'atenció i la concentració, el control emocional i la millora del rendiment mental.

Motivació: Malgrat tenir un bon rendiment individual o col·lectiu es fa necessari afegir un “plus” de motivació si s'acosta un partit important, un rival directe pel títol, o bé una competició extraordinària. Es treballen llavors tècniques i procediments que resulten eficaços per motivar els futbolistes davant d'aquestes situacions.

Atenció i concentració: La importància que té la capacitat de prestar atenció i concentrar-se en el que és rellevant en un moment precís per solucionar un problema és ressaltada per entrenadors, jugadors, preparadors físics, psicòlegs i inclús directius. El futbol és un esport estructuralment molt complex. De manera simultània l'esportista té que estar atent als moviments dels seus companys (situació de la línia defensiva,

possibilitat de cobertures, ajudes al que té la pilota). Igualment té que descriminar entre tots els sorolls, la veu del seu entrenador, que en moments determinats pot emetre instruccions tècniques o tàctiques vers ell. I per suposat mai ha d'oblidar l'estímul més important, la pilota. Així doncs l'entrenament d'aquesta habilitat forma part de l'entrenament psicològic, l'objectiu del qual és ensenyar al futbolista a estar atent i concentrar-se amb la major eficàcia.

Control emocional: Davant determinades pressions que comporten les competicions, el futbolista es pot mostrar més tens, una errada comporta una altre errada i l'estrès i l'ansietat poden superar al futbolista. Es treballen tècniques de control de l'activació i de la relaxació que juntament amb el treball d'atenció i concentració millorarà el rendiment de l'esportista. És important també treballar l'autoconfiança del grup i individual sobretot a aquells jugadors que participen menys de la competició, mitjançant xerrades informatives-formatives i plantejant objectius.

Alt rendiment mental: L'entrenament en capacitats i habilitats mentals el realitza dins les seves possibilitats la totalitat del cos tècnic d'un equip, i és el psicòleg qui facilita aquests processos quan ho consideri oportú. Quan hi ha un problema cal donar-li una solució concreta, que sigui útil, aplicable i resolgui el dèficit de rendiment. Ja que no es pot oblidar que l'objectiu esportiu és aconseguir optimitzar el rendiment del futbolista.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

El psicòleg depèn directament de l'àrea mèdica, del metge però també de l'entrenador. Aquests professionals formen part d'un engranatge i no tenen funcionalment personal subordinat. Però al ser un professional que ofereix assessorament pot prestar serveis puntualment als diferents departaments, segons requeriments.

RELACIONS AMB L'EQUIP TÈCNIC

Depèn molt de cada club, hi han clubs que tenen el psicòleg incorporat dins l'equip tècnic com si fos un entrenador més i forma part de totes les sessions d'entrenament.

D'altres disposen del psicòleg com un col·laborador que dona assessorament quan és requerit per l'entrenador.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

Normalment aquests professionals no tenen dedicació exclusiva al club si no que ho compaginen amb altres treballs externs.

Cada vegada més però la implicació al club d'aquests professionals és més gran, ja que l'entrenador requereix cada vegada més de les seves aportacions.

També cal esmentar que hi ha entrenadors que, sigui per les seves condicions innates o bé per la seva formació, prefereixen fer ells mateixos la tasca psicològica.

Treball psicològic d'autoconfiança a nivell col·lectiu del F.C.Barcelona amb la presència de tot l'equip tècnic

3.8.5. EL PODÒLEG

MISSIÓ

El futbol és l'esport rei a Espanya per afició i pràctica, i la participació del peu en la seva pràctica és obvia, per tant se'ls hi ha de donar una adequada atenció per evitar al màxim les lesions i prevenir patologies que s'associen al desenvolupament d'aquest esport.

Avui en dia, la majoria dels clubs de primera i segona divisió contenen amb un professional podòleg per tenir cura i tractament dels peus dels futbolistes.

El futbol normalment es practica en terrenys tous, d'herba o terra, i aquesta circumstància fa que siguin més comuns les lesions musculars per sobrecàrrega, els cops, les caigudes i les lesions traumàtiques. En la pràctica del futbol es donen una sèrie d'alteracions als peus dels jugadors que li provoquen una sèrie de problemes com:

- Aparició de durícies o callositats en les zones de fricció o pressió que poden ocasionar dolor a aquest nivell.

- Hematomes sota les ungles dels dits del peu a causa d'un cop repetit de la pilota sobre la puntera. A vegades també potser ocasionat per portar la bota massa estreta o de mala qualitat.

- Ampolles i rascades a causa d'un calçat inadequat o degut a una alteració en la biomecànica del peu que fa que freguin en excés determinades estructures òssies del peu en defecte d'altres menys utilitzades.

- Esquinç de turmell.

- Dolor al taló provocat per una fascitis, inflamació aguda de l'aponeurosi plantar del peu; o per un espoló calcani, calcificació en el taló que pot ocasionar dolor.

- Dolor a la planta del peu localitzat sota els caps dels metatarsians (metatarsàlgia).

Degut a la gran variabilitat de problemes que poden tenir els peus dels jugadors i la gran vàlua que tenen aquests peus avui en dia és imprescindible que tots els jugadors d'elit acudeixin a un podòleg per fer revisions podològiques. D'aquesta manera es poden prevenir complicacions futures relatives al patiment de certes alteracions del peu i poder fer així el tractament més adequat.

Igual que la resta de professionals de la salut, el podòleg té com a objectiu atendre al futbolista professional de manera integral.

La funció preventiva és una de les tasques del podòleg:

- Fer de docent, donar consells higiènics i sanitaris als jugadors en quan a tenir cura dels seus peus. Per exemple, que mantinguin sempre una bona hidratació de la pell dels peus, evitin sequedats per evitar aparèixer clivelles que poden ser focus d'entrada de microorganismes, fent èsment important del tallat de les ungles dels dits del peu que sempre serà en forma recta, etc.
- Fer estudis individualitzats de cada jugador per intentar evitar lesions: estudi biomecànic (estudi de la marxa de la persona), un estudi de les pressions plantars amb mecanismes computeritzats i un estudi radiològic (fer una radiografia). D'aquesta manera s'aconsegueix conèixer l'anatomia osteoarticular del peu i com funciona. I si cal, usar plantilles per compensar algun desequilibri.

Hi ha una sèrie d'hàbits i costums que poden ajudar a prevenir les lesions en la pràctica del futbol, a part de les sessions d'estirament i escalfament que prepara el preparador físic:

- Evitar moviments que forcin l'articulació.
- Utilitzar sempre una bota de futbol per la practica de l'esport inclús en els entrenaments.
- Canviar de calçat quan s'observi un desgast excessiu dels tacs de la sola. Ja que aquest fet pot afavorir l'aparició d'esquinços de turmell i lesions de genoll o esquena.
- Utilitzar quan es requereixi tractaments ortopodològics mitjançant l'ús de plantilles que compensin les alteracions detectades en l'exploració podològica.

Així doncs el podòleg s'està convertint en personal sanitari imprescindible en un servei de medicina de l'esport.

Les funcions que té el podòleg dins l'equip tècnic depèn de les possibilitats econòmiques del club. També exerceix la funció diagnòstica i terapèutica. El podòleg també pot realitzar diagnòstics i fer tractaments de lesions i afeccions provocades per la pràctica esportiva. Són molt freqüents per exemple l'anomenada ungla del futbolista, el peu d'atleta, etc. Així com els tractaments ortopodològics (plantilles). L'ortopèdia per tal de tractar el problema mecànic de les inflamacions s'ha convertit en una de les principals tasques del podòleg.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS I AMB L'EQUIP TÈCNIC

Aquests professionals depenen funcionalment totalment de l'àrea mèdica, del metge de l'equip. I es solen realitzar tractaments conjunts, tal com explica Juan Baticón podòleg del Real Valladolid: *"Davant un problema, el doctor Grande (el metge del club) és el primer en veure'l. Ell realitza el tractament corresponent i jo m'encarrego de la part ortopèdica, amb la confecció d'una talonera o una plantilla"*¹⁰. No acostumen a tenir professionals subordinats, ja que tracten directament amb el jugador.

La seva relació amb l'equip tècnic és escassa. El contacte que té amb l'entrenador només serà en situacions molt concretes i esporàdiques, però gairebé la relació la tindrà sempre amb el metge que és qui li deriva els jugadors als quals ha donar assessorament i/o tractament.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ

Normalment són assessors externs però vinculats al club, són els professionals de podologia del club però també poden tenir activitat externa. Per tant, no solen tenir

¹⁰ Fragment de l'entrevista publicada al diari digital Nortecastilla.es el 10/10/2009

dedicació exclusiva, encara que sempre va en funció de les possibilitats econòmiques del club.

El podòleg del Real Valladolid, Juan Baticón, declara que ell va al club un cop per setmana : *“En un matí atenc a deu o dotze. No fa falta que passin tots. Vinc a l'estadi una vegada per setmana. Si hi ha una urgència, van a la meva consulta, encara que també poden ser atesos pel doctor Gran o Ricardo Pérez, el fisioterapeuta.”*¹¹.

El podòleg del Real Valladolid Juan Baticón a l'enfermeria del club atenent un futbolista.

¹¹ Fragment de l' entrevista publicada al diari digital Nortecastilla.es el 10/10/2009

3.9. EL DEPARTAMENT DE SCOUTING

MISSIÓ

La tasca del departament de scouting és organitzar i planificar tota la temporada, un cop es coneix el calendari, per analitzar els equips rivals. S'intenta treballar amb com a mínim quatre partits, és a dir, es procura tenir quatre partits del rival gravats pel propi departament de scouting. Aquests partits es graben amb un sistema determinat, no tècnicament, sinó amb gran angular, de manera com si s'observés el partit des de la graderia del camp. D'aquesta manera sempre veus tots els jugadors de camp. Això no succeeix quan el partit és retransmès per la televisió, ja que la càmera segueix única i exclusivament la pilota. Amb aquest sistema de gran angular es pot analitzar eficaçment com juga el rival.

Tots els equips de futbol d'elit tenen xarxes d'observadors. Però pocs treballen amb aquest sistema del departament de scouting. Es tracta d'un càrrec de recent incorporació. El Barça disposa d'aquest departament amb dos observadors (Carles Planchart i Domènec Torrent) i dos gravadors, que són els que viatgen als diferents camps per gravar als partits pels observadors que realitzen l'anàlisi.

Domènec Torrent i Carlos Planchart durant la gravació d'un partit del F.C.Barcelona.

Una vegada els partits estan guardats, es realitza una còpia pels entrenadors. La gravació del partit del cap de setmana acostuma a arribar el diumenge, en aquell instant el departament de scouting comença a treballar. Mentre els entrenadors planifiquen el treball en el camp i els entrenaments de la setmana, els scoutings analitzen el rival. Aquest anàlisi es realitza amb un programa comú en la majoria de clubs espanyols de futbol d'elit, de l'empresa Mundo Entrenador. Amb la cinta que els gravadors porten, es crea l'arxiu del partit. L'ordinador va connectat a unes pantalles grans, per tal de veure bé el partit. Dins aquest programa existeixen diverses plantilles creades: jugades d'atac, com inicia el joc, estratègia, etc. Llavors mentre es va mirant el partit amb el programa, se seleccionen les jugades més destacades i es col·loquen dins de les plantilles corresponents. Un cop el partit s'ha analitzat, es crea un informe on s'inclouen les jugades seleccionades. Cada jugada és titulada i cometada pel departament de scoutings en el mateix programa, per tal de facilitar la feina als entrenadors.

En el cas del F.C.Barcelona a continuació el departament de scouting realitzaria una còpia al Tito Vilanova de totes les jugades d'estratègia, ja que se n'encarrega ell, i una altre per en Pep Guardiola amb les accions d'estratègia, però també amb les accions tàctiques, tant les pròpies com les del rival. Ja que com comenta Carlos Planchart, scouting del F.C.Barcelona: *“Si has estudiat bé al rival dónes una gran ajuda al jugador”*.

Amb aquest informe, l'entrenador es planteja com afrontar el partit cada setmana, depenent de l'estil de joc del rival. Evidentment es prepararan els entrenaments d'acord amb el que es vulgui treballar. Perquè tal com afirma Carlos Planchart: *“ És interessant adequar els exercicis a com treballarà el partit ”*.

Un cop el departament de scouting ha entregat l'informe als entrenadors, cosa que els ha permès preparar els entrenaments setmanals, es tornen a reunir amb els entrenadors per dissenyar l'informe definitiu, les imatges que visualitzaran els jugadors a la xerrada prèvia al partit. Aquest darrer informe es dissenya pensant en dues idees essencials:

- La primera és que els jugador coneguin com juga l'equip rival: com ataca, com defensa i quina és la seva transició defensa-atac.
- La segona és en conseqüència de la primera, mostrar als jugadors com han de jugar per tal de contrarestar l'equip rival.

Es tracta d'un informe breu, concís i rotund. Es realitza en l'últim moment abans de saltar al camp. Al matí del mateix partit es fa el mateix però amb l'estratègia. Es mostren les jugades a pilota aturada de l'equip rival i com les defensen. A continuació s'assagen les jugades d'estratègia pròpia més útils per cada partit, després d'haver-ho apreciat amb l'informe.

Pep Guardiola, realitzant l'anàlisi tàctic de l'equip a partir de l'informe del departament de scouting.

En l'àmbit dels possibles jugadors futuribles, la tasca del departament de scouting també hi juga un paper important. L'entrenador acostuma a demanar informació dels jugadors que van observant amb el visionat de partits. Els scoutings quan veuen que un jugador encaixa amb el sistema de joc de l'equip, realitzen un vídeo amb accions bones, però també de dolentes, per tal que l'entrenador s'ho miri. Un cop ha vist el jugador i també creu que encaixa, el departament de scouting es dirigeix a la secretaria tècnica, per tal que facin un seguiment exhaustiu al jugador.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

Al tractar-se d'un departament de nova incorporació dintre dels equips tècnics dels clubs de futbol d'elit, la seva organització dins del departament no està molt definida, tampoc existeix una estructura determinada i comuna en els diferents clubs.

Un dels primers clubs que ha inclòs el departament de scouting dins del seu equip tècnic és el F.C.Barcelona. A més a més, aquest club, dóna molt de protagonisme i

importància en aquest departament. La confiança de l'entrenador amb ells és màxima, així com la seva utilitat i rendiment. Existeixen dues persones que exerceixen de scoutings pròpiament dits. A més a més disposen de dos ajudants, que són els gravadors dels partits. Aquests depenen directament del club, i són gestionats pel delegat i pels dos scoutings.

RELACIÓ AMB LA RESTA DE L'EQUIP TÈCNIC

La relació del departament de scouting amb la resta de l'equip tècnic, es limita a la relació amb la figura del primer entrenador i esporàdicament la del segon.

Pel que fa a la relació del departament de scouting amb l'entrenador, es reuneixen cada dia. S'hi reuneixen abans d'entregar-li la gravació, per deixar clares característiques bàsiques del joc del rival. S'hi tornen a reunir per parlar del propi partit. També discuteixen per preparar els partits, aquestes són les reunions més llargues, ja que l'entrenador ho vol tenir al màxim estudiat i reduir al mínim l'atzar.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

El departament de scouting treballa moltes hores per tal de facilitar la màxima informació als jugadors. Aquests són dotats de tècnica, ells decideixen que han de fer quan juguen. Ara bé, si el departament de scouting ha estudiat el rival, es poden arribar a conèixer dades i situacions que són de gran ajuda pel jugador. Una vegada el jugador ha rebut la pilota, ningú sap més que ell que ha de fer amb ella, per tant, si se li ensenya visualment on ha de rebre mitjançant la gravació, té molt de guanyat.

La jornada laboral acostuma a començar a les nou del matí, però l'hora d'acabar és totalment flexible. Mentre els jugadors es disposen a realitzar el treball de musculació i entrenament, el departament de scouting analitza les jugades per tal d'obtenir la gravació.

L'horari dependrà molt dels viatges de l'equip. Des de que comença la pre-temporada, el departament de scouting està al servei de l'entrenador vint-i-quatre hores al dia.

3.10. RESPONSABLE DE L'ÀREA D'ATENCIÓ AL JUGADOR

MISSIÓ

La tasca del responsable de l'àrea d'atenció al jugador consisteix a fer acollida al jugador professional. Des del moment que un jugador fitxa pel club, s'ha de posar amb contacte amb ell. A partir d'aquí entren en contacte i es realitzen una sèrie d'accions: el primer i més important és buscar habitatge pel jugador, per tal que la seva integració a la ciutat sigui la més ràpida possible. A continuació, en el cas que la seva família també s'hagi desplaçat amb el jugador, apart de buscar-li llar, també es contactarà amb escoles, per tal que els seus fills puguin cursar els estudis corresponents. Sempre es prendran decisions depenent del cas concret del jugador i les seves necessitats. Tal i com afirma Pepe Costa, responsable de l'àrea d'atenció al jugador del F.C.Barcelona: *“En definitiva, consisteix a estar al màxim a prop del jugador, per tal que se senti recolzat i la seva integració sigui en el mínim temps possible”*.

El protocol estàndard que se segueix per integrar un jugador seria el següent:

- Primer de tot el jugador es presenta com a oficial, es realitza la presentació amb la camiseta, realitza un petit parlament davant les càmeres i es vesteix de curt per realitzar alguns tocs tècnics davant de la seva nova afició.

Shunsuke Nakamura durant la seva presentació com a nou jugador del R.C.D.Espanyol

- A continuació es busca el més ràpid possible habitatge a la nova ciutat i també una escola pels seus fills. Cal tenir en compte que el més probable és que desconeixi-hi la ciutat. Per tant el més important és que el jugador iniciï una vida pràcticament normal el més aviat possible, ja que prové d'un altre país, on els costums i les tradicions són diferents i la majoria de vegades, també ho és l'idioma.
- Paral·lelament el jugador s'ha d'integrar amb els nous companys de vestidor. Aquesta és la vessant més ràpida i senzilla. Els jugadors professionals, estan molt acostumats a canviar sovint d'equip, i per tant, tan els que arriben, com els que ja hi són mostren les més grans facilitats pel tal que la integració sigui el més aviat possible, per poder entendre's dins del terreny de joc.

El responsable de l'àrea d'atenció al jugador també treballa a nivell de vestidor, ja que està en permanent contacte amb els jugadors, per tal de conèixer les seves inquietuds, el seu estat d'ànim, els seus dubtes, les seves sensacions, com se senten, etc. Per tant aquesta tasca correspondria a fer de pont i enllaç entre l'entrenador i el vestidor.

Del fitxatge d'un jugador, se n'espera el màxim rendiment possible. Per tal que un jugador de nova incorporació al club pugui jugar al 100% de les seves possibilitats, apart d'estar al to físic adequat, tasca dels preparadors físics, cal que estigui psicològicament i moralment centrat amb l'equip. Hi ha preocupacions externes a la vessant esportiva que capfiquen al jugador i el dificulten rendir al seu òptim nivell. Dintre d'aquestes preocupacions extraesportives s'inclou trobar habitatge i escola pels fills per exemple. Aquestes són les tasques que desenvolupa el responsable de l'àrea d'atenció al jugador. D'aquesta manera el jugador es pugui centrar a la pràctica esportiva, que és el que realment importa i es valora a nivell de club i a nivell internacional.

La tasca que realitza el responsable de l'àrea d'atenció al jugador, fins fa deu anys era exclusiva del delegat. A partir d'allà alguns clubs van començar a introduir aquesta figura, per tal d'especificar les tasques i descongestionar els càrrecs del delegat, que s'exposaran al seu apartat corresponent. És cert també que la tasca del delegat no abraçava la tasca de pont entre entrenador i vestidor, és a dir, el contacte més directe amb els jugadors, exercir de recolzament per qualsevol problema que tinguin i arribar

allà on l'entrenador no hi pot arribar. Aquest és el principal motiu de la creació d'aquest càrrec.

Tot i que no existeix en molts equips, es preveu que en els pròxims anys sí formi part de la gran majoria dels clubs de futbol d'elit. Les funcions del responsable de l'àrea d'atenció al jugador als clubs que no en disposin, les segueix realitzant el delegat del primer equip del club.

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

El càrrec de responsable de l'àrea d'atenció al jugador depèn de la secretaria tècnica. El secretari tècnic és l'encarregat de delegar-li les funcions, sempre dirigit des de l'òrgan superior, la junta directiva o el consell d'administració. No rep ordres directament de l'entrenador ni del seu equip tècnic, però sí molta comunicació degut a la integració dels jugadors.

El responsable de l'àrea d'atenció al jugador no té personal al seu càrrec. A més a més, dins del departament només s'hi troba ell i realitza la seva tasca de manera individual.

RELACIÓ AMB EL SECRETARI TÈCNIC

La relació amb el secretari tècnic és constant i diària. En el cas del F.C.Barcelona, Pepe Costa, abans de treballar al costat del Pep Guardiola com a responsable de l'àrea d'atenció al jugador, és a dir, més a nivell de vestidor, treballava dins de la secretaria tècnica. La seva tasca era realitzar informes de jugadors de tot el mercat sud-americà, buscant jugadors que complissin el perfil del primer equip del F.C. Barcelona. Degut a aquestes circumstàncies la seva relació amb el Txiki Beguiristain, encara és superior. El canvi de feina va ser esperonat per la demanda del Pep Guardiola, perquè treballés a acollir i a integrar els nous jugadors.

RELACIÓ AMB L'EQUIP TÈCNIC

La relació del responsable de l'àrea d'atenció al jugador amb l'equip tècnic es limita gairebé amb l'entrenador. Amb aquesta figura hi té una relació diària. Tracten sobretot el tema dels jugadors incorporats de manera recent a la plantilla. L'entrenador quan observa algun problema d'integració en algun jugador, contacte amb aquest per tal que s'encarregui d'analitzar el problema. Un dels casos més habituals és el de l'idioma, en aquest cas el responsable de l'àrea d'atenció al jugador s'encarrega de buscar un professor de l'idioma per tal que l'apregui el més ràpid possible. Mentrestant també s'encarrega de contactar amb un traductor per facilitar la relació amb els demés companys i l'equip tècnic.

REQUISITS DEL CÀRREC

El responsable de l'àrea d'atenció al jugador ha de tenir una molt bona relació amb la secretaria tècnica, l'entrenador i sobretot amb els jugadors. Seria important que fos un ex-jugador o si més no un ex-esportista d'elit. Per tal que aportés el seu bagatge com a jugador professional, les seves experiències viscudes a nivell de vestidor i els diferents estats d'ànims que pot assolir el jugador. Això farà que sigui més fàcil entendre els problemes dels jugadors quan ho sol·licitin.

No és un càrrec que necessiti certs estudis, el que influeix més és la experiència que es pugui aportar, guanyada en els diferents vestidors que un hagi pogut estar i conviure.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

El responsable de l'àrea d'atenció al jugador no té una jornada laboral fixa. En el món del futbol, a nivell del futbol professional succeeixen esdeveniments imprevistos a qualsevol hora. Per tant s'ha d'estar a disposició del jugador les vint-i-quatre hores del dia, ja que un jugador pot tenir problemes i dubtes a qualsevol hora del dia. Evidentment sempre dins d'uns paràmetres marcats pel primer equip, però és sempre molt flexible.

3.11. EL DELEGAT

MISSIÓ

La tasca de delegat d'un equip de futbol d'elit es divideix en diferents apartats:

El primer seria l'apartat logístic. És una tasca que s'ha de coordinar amb el primer entrenador. Consisteix en dissenyar i elaborar els viatges que ha de fer l'equip en cada desplaçament. Un cop el club ha decidit quin és el mitjà més adequat pel desplaçament, el delegat s'ha de posar amb contacte amb l'agència de viatges oficial del club per comunicar-li quines són les expectatives i els horaris que seguirà l'equip, perquè l'agència organitzi els mitjans corresponents. Referent als partits de casa, el delegat ha de contactar amb l'hotel en cas de concentració, també amb els restaurants més a prop de la zona on es trobi l'equip per poder fer els àpats als horaris més adequats i convenients segons el criteri de l'entrenador.

El segon apartat és la vessant més directament tècnica. Correspon a l'atenció personalitzada de l'equip arbitral i també tot el que generi i comporti un partit de futbol quant a seguretat de l'estadi. Per realitzar aquesta tasca és necessària la col·laboració i coordinació amb els mossos d'esquadra, que s'encarreguen de la seguretat del partit.

Aquesta tasca és necessària per tal d'evitar qualsevol incident que impedeixi el bon desenvolupament del partit, a nivell de grada i espectadors. En el cas que es produeix qualsevol incidència, el delegat ho ha de comunicar de la manera més ràpida i eficaç possible a l'àrbitre, ja que és la persona que decideix en última instància què s'ha de fer.

Existeix un tercer apartat, la vessant administrativa. Ajudar a controlar i gestionar, ajudant al responsable de l'àrea d'atenció al jugador, l'integrament dels nous jugadors quan arriben. Tots els papers de nacionalitat, la targeta de residència en el cas que sigui estranger, i ajudar-lo a buscar habitatge per la família. Ja que com diu Carles Naval, delegat del primer equip del F.C.Barcelona: *"intentar que els jugadors estiguin el millor possible, i que només s'hagin de preocupar d'entrenar i jugar"*.

La figura del delegat ha evolucionat molt, i a més a més a gran velocitat, per tant requereix una constant actualització de les tasques. Ja que per saber quin estil d'hotel es necessita, quins estan més ben preparats, quins estan més ben localitzats i a prop del camp, es requereix estar a la última pel que fa a la informació. Avui en dia, amb les

últimes tecnologies, tot és més fàcil. Això no implica que el delegat sigui un expert amb el món de la informàtica, però sí que en sigui hàbil usuari, això fa que també s'hagi d'actualitzar.

Les forces de seguretat vetllant pel bon desenvolupament del partit a l'estadi de futbol

RELACIÓ AMB LA RESTA DE L'EQUIP TÈCNIC

A nivell d'organigrama tècnic, el delegat depèn de l'entrenador. És evident, però, que a nivell de club depengui de la secretaria tècnica o junta directiva.

Directament al seu càrrec no hi té personal. El delegat forma part d'un grup de treball, l'equip tècnic. És cert que té especial responsabilitat sobre els encarregats del material, però cadascú realitza la seva tasca. S'ha d'assegurar que realitzin correctament la seva feina: que la roba estigui apunt, que el material estigui al lloc corresponent, en el moment adequat, i altres missions. Per aquest motiu, en el cas que succeeixi algun problema, part de la culpa recau sobre la figura del delegat.

Amb l'entrenador hi té una relació directe i bastant costant. Es reuneixen dos o tres cops la setmana després de l'entrenament. En aquestes reunions, se sol comentar novetats, avantatges o inconvenients relacionats amb la logística dels viatges. Aquests dos o tres

dies són fixes en excepció d'algun afer molt important, com per exemple, quan arriba la setmana de seleccions, que el delegat s'ha de preocupar dels horaris de marxa i d'arribada de cada jugador.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

La jornada laboral del delegat en un equip de futbol d'elit varia molt segons el dia. No treballa amb un horari fixat. Està al servei del club i ha d'estar allà quan el necessitin. Ha d'estar present a tots els entrenaments de l'equip, com també ha de viatjar i realitzar els àpats corresponents.

En el dia del partit també segueix l'horari de l'equip. Malgrat això, hi ha una diferència, ja que el delegat s'ocupa d'atendre a l'equip arbitral. Ha de vetllar per tal que l'hora dels àpats sigui la adequada, despertar els jugadors a l'hora de la migdiada perquè ningú s'adormi i contactar amb l'autocar que transporti l'equip de l'hotel al camp i viceversa. Un cop al camp la tasca es limita a l'assistència arbitral.

3.12. L'ENCARREGAT DE MATERIAL

MISSIÓ

La tasca del encarregat del material consisteix en tenir a punt i en les millors condicions tot el material necessari per la realització de les sessions d'entrenaments o per jugar els partits.

Durant les sessions d'entrenament cal que tots els jugadors disposin dels seus equipatges corresponents. L'encarregat els haurà preparat i deixat a l'armariet de cada jugador o entrenador per tal que els tinguin a disposició abans de començar l'entrenament. La roba que serà diferent segons l'època de l'any (màniga curta o llarga, dessuadora, peces tèrmiques, etc.), l'haurà recollit de la bugaderia del club (o externa segons la infraestructura de club) i a més es posaran a disposició els equipatges concrets com els guants de porter. També es posaran a disposició les sabatilles esportives, les botes de futbol (que hauran estat posades a punt específicament) i el material genèric com tovalloles i xancletes.

Equipament d'escalfament i de partit preparat per l'encarregat de material de manera individualitzat per cada jugador

També es prepararan tots els materials necessaris per la realització de les sessions: cons, tanques, estores, pitralls, pilotes medicinals, etc. També les pilotes que prèviament hauran estat inflades al seu punt just.

Durant les sessions, els encarregats de material només intervenen en casos concrets, com quan l'equip realitza exercicis de xuts a porteria en el que ajuden a recollir les pilotes. I també ajuden a recollir el material en els canvis d'exercici o al final de la sessió.

De cara a la preparació dels partits, els encarregats de material han de preparar el material en funció si l'equip juga a casa o es desplaça.

Si el conjunt juga a casa, la preparació és similar a l'entrenament, és a dir es deixa a l'armariet de cada jugador la seva indumentària, que en aquest cas serà de partit.

Si l'equip juga a fora, la majoria del material, equipatges de partit i d'entrenament (en el cas que hi hagi programat entrenament al destí) viatgen amb antelació, en la majoria dels casos (desplaçaments peninsulars) surten amb l'autocar del club. Posem un exemple concret: Si el Barça juga a La Corunya el dissabte, els jugadors, tècnics i encarregats viatjaran en avió el mateix dissabte o el dia anterior. Però l'autocar del club, carregat amb el material sortirà el dijous per recollir als jugadors quan baixin de l'avió i portar-los a l'hotel o el camp.

En alguns casos, si el desplaçament és de llarg recorregut, l'autocar del club no viatja i s'ha de preparar tot el material pel seu transport en avió juntament amb l'expedició.

En la pre-temporada, els stages o gires de llarga durada, el volum de material a preparar és gran, i durant l'estada també es busquen solucions per la neteja del material que es va utilitzant. Normalment es col·labora amb la bugaderia de l'hotel.

ORGANITZACIÓ DEL DEPARTAMENT

La organització dels responsables del material pot dependre del potencial econòmic o la infraestructura del club. Ja que dels equips analitzats hem vist el cas de l'U.E. Estartit de la superlliga femenina que té un sol encarregat de material, ajudat a que l'equip juga

com a màxim un sol partit per setmana. El cas més freqüent és el de tenir 3 persones en el departament.

En el F.C.Barcelona, per exemple, el departament el formen 3 persones, un cap de departament (Xema), un encarregat que s'ocupa principalment de la posta a punt de les botes de futbol (Antoni Bars), amb tractament específic de la pell o el material sintètic, manteniment de tacs, amb substitucions dels gastats o malmesos, o canvis en funció de l'estat del terreny de joc; i un ajudant que col·labora en unes i altres tasques (Gabri).

RELACIONS INTERDEPARTAMENTALS

Dins de l'organigrama tècnic, els encarregats depenen de l'entrenador tot i que tenen molt poc contacte amb ell, més enllà de la convivència contínua. Són principalment els preparadors físics qui, abans de començar la sessió, els informa del material que es farà servir per tal de que el tinguin a punt. I si la sessió és tècnica o tàctica és el segon entrenador el qui sol informar-los del material necessari.

Amb l'entrenador estan en contacte per conèixer la llista de convocats als partits i d'aquesta manera saber per quins jugadors han de preparar material, les seves botes i les indumentàries específiques. Cal saber que cada jugador té les seves especificacions concretes pel que fa a talles o tipus de camisetes (hi ha qui prefereix jugar amb màniga llarga, altres trien la curta, hi ha qui usen talles més amples i els qui trien un equipatge ajustat). Tenint en compte que cada camiseta va marcada amb el nom de cada jugador, s'ha de preparar cada partit en funció dels convocats i a més s'ha d'estar pendent per si a la llista s'inclou algun jugador nou (del filial per exemple) per encarregar la nova retolació.

Amb els que si mantenen una relació constant és amb el delegat, ja que com a responsable de la logística i la organització dels desplaçaments és qui els dona tota la informació dels horaris de desplaçaments i sortides dels materials. També és el delegat que els informa de quina és la indumentària que es farà servir a cada partit, ja sigui per coincidència de colors amb el rival o per raons comercials de sortida al mercat d'una nova vestimenta.

ELS ENCARREGATS DEL MATERIAL DINS DEL COS TÈCNIC

En un món tan efímer com el del futbol, on jugadors i tècnics van desfilant, la figura de l'encarregat del material sol ser la més estable dins del cos tècnic. En la majoria dels casos, els encarregats de material sobreviuen al pas dels diferents entrenadors i es converteixen en personatges entranyables que han viscut experiències de tots colors i que són per molts components dels equips autèntics homes de confiança.

JORNADA LABORAL I IMPLICACIÓ AMB EL CLUB

La seva jornada laboral va en funció de les necessitats de jugadors i tècnics. Evidentment ha d'assistir a tots els entrenaments, amb l'antelació suficient per tal que tot el material estigui a punt a l'inici de la sessió i al final cal recollir i organitzar el material emprat. A part, si no és possible fer-ho simultàniament als horaris d'entrenament, es complementa amb més hores per la preparació dels materials pels desplaçaments.

Els encarregats del material viatgen amb l'equip on van preparant i recollint el material necessari.

Españeta, encarregat del material del Valencia C.F., netejant les botes dels jugadors.

4. EL MODEL DEL FUTBOL ANGLÈS

El futbol anglès atrapa per moltes raons els afeccionats. Una, i molt important, està relacionada amb la seva mística. Hi ha un factor reverencial amb el país que va inventar el joc més popular del nostre temps. Es vulgui o no, es produeix en els seguidors de futbol una sensació d'agraïment i deute que està per sobre de les èpoques i dels gustos. Fins i tot els qui no els agrada el que es coneix com l'estil anglès, guarden el respecte a causa d'un país que viu el futbol amb un entusiasme molt particular. L'estil anglès és una idea que s'aproxima al tòpic més que mai en aquests temps. La mundialització derivada de la sentència Bosman¹² ha introduït canvis profunds en la Lliga anglesa, potser la més renovada per la massiva arribada de jugadors i tècnics estrangers. En aquestes condicions resulta estrany parlar d'una manera anglesa d'entendre el futbol, però la història encara pesa.

El model de futbol anglès té diferències substancials amb el model espanyol, diferències que comencen en les relacions amb els mitjans de comunicació i els afeccionats:

La tradició que manté la Premier¹³ des de fa molts anys és que la ciutat esportiva és un santuari per a l'equip. Destaquen els 'búnkers' de l'Arsenal o Manchester United, on és molt difícil accedir fins i tot per a la premsa. Els camps d'entrenament són un pilar fonamental en la vida dels jugadors. Allà, la primera plantilla passa gran part de les hores del dia. Esmorzen tots junts, entrenen, mengen i fins a la tarda no tornen a casa seva. A més, conviuen també amb les categories inferiors. D'aquesta forma, pot veure's a Fernando Torres en el mateix menjador juntament amb un juvenil.

L'ambient en els estadis també és digne d'esment. Si a Espanya els partits poc atractius (un xoc de vuitens de la Copa del Rei, per exemple), l'entrada d'afeccionats és molt pobre, a la Competició Anglesa sempre es poden observar els estadis plens, sigui el partit que sigui.

Però un tret diferencial important el trobem en el sistema en el lideratge de l'equip tècnic:

¹² la Sentència Bosman, emesa en 1995 pel tribunal de Justícia de la Comunitat Europea. Aquesta sentència va aplicar una normativa de l'Europa Econòmica, com és la lliure circulació de persones, serveis i cabdals, a l'àmbit esportiu. Un dels efectes del Cas Bosman va ser l'aparició de dues categories de futbolistes: els comunitaris i els no comunitaris. Els jugadors amb l'estatus de comunitaris han deixat de ser catalogats com estrangers en els Estats de la Unió Europea.

¹³ Premier és el nom que rep la Lliga Anglesa.

EL MÀNAGER

En el futbol Anglès, es concedeix una responsabilitat absoluta al mànager (o mànager general) que a la vegada reuneix en la seva persona les funcions de Director General o Secretari Tècnic, gerent del club i entrenador, en segon terme queda la figura del coach, l'home que dirigeix els entrenaments durant la setmana però no decideix les alineacions ni la tàctica a utilitzar en els partits.

Els anglesos creuen en aquest mànager general i el seu mètode està imposat des de fa dècades i la confiança és tal que mànagers com Alex Ferguson al Manchester United o Arsen Wenger a l'Arsenal duen molts anys dirigint al mateix club.

Alex Ferguson, mànager del Manchester United

La confiança del club en els mànager és una de les diferències més significatives amb el futbol espanyol, però per sobre de tot hi ha el poder que aquest té: ells gestionen els pressuposts de fitxatges del club, decideixen les altes i les baixes i tenen via lliure per a fer-se amb els serveis del futbolista al que li han posat els ulls al damunt.

Fem-nos a la idea de que el mànager anglès és un secretari tècnic o director esportiu amb tota la confiança de la directiva per confeccionar un projecte a llarg termini, però que a més és el líder de l'equip tècnic i per tant decideix les alineacions i totes les decisions importants.

Rafa Benítez, actual mànager del Liverpool, no baixa al terreny de joc durant l'entrenament, tot i que aquest hagi estat planificat per ell o amb el seu vist-i-plau. Ell veu l'entrenament, si ho considera convenient, des de la seva oficina on controla la sessió a través de moltes pantalles amb imatges del circuit tancat de televisió que enregistra la sessió amb diversitat de càmeres. I si cal es posa en contacte amb el coach per mitjà de l'intercomunicador.

La figura del coach anglès és similar a la de un segon entrenador de la lliga espanyola però amb la responsabilitat de la direcció de tot el treball de camp. Però quan arriba el partit és Rafa Benítez qui exerceix d'entrenador en el camp i en la sala de premsa.

Rafa Benítez, mànager general del Liverpool, durant un partit

POSSIBILITATS D'APLICACIÓ DEL MODEL ANGLÈS A ESPANYA

En els apartats anteriors ja hem anat fent esment de les diferències d'ambdós models, que van des de la convivència dels equips en la seva ciutat esportiva, les relacions amb la premsa, el suport dels afeccionats o l'existència de la figura del mànager, i és en aquest darrer punt on es troba la base de la diferència de model:

L'assumpció de tota les decisions pel que fa a altes, baixes, alineacions i tàctiques, no deixa cap dubte sobre la responsabilitat d'èxits i fracassos que en el model espanyol queda molt més diluït.

L'etern debat que en l'estat espanyol mantenen molts clubs sobre qui ha de prendre la darrera decisió en matèria de fitxatges, si l'entrenador o el secretari tècnic, queda resolt sense esclatxes en el model anglès.

A la nostra lliga hi ha hagut algun exemple d'intent d'implantació del model anglès:

- Carlos Mouriño arriba a la presidència del Celta de Vigo al març del 2007, i en les seves primeres declaracions, ja apunta que vol imposar el model anglès: *“M'agradaria l'estil anglès, amb un director entrenador al comandament d'un projecte a mig termini, és ell qui ha de confeccionar la plantilla, doncs si ho fa el secretari tècnic solament ens arrisquem que un entrenador que vingui no es trobi a gust”*.¹⁴
- Fidel a les seves primeres declaracions contracte els homes pel seu projecte: *“Tenim un projecte d'entrenador, que pot ser bo o dolent, però que es basa en el futbol anglès. El pes dels entrenaments el duen els segons tècnics, per aquest motiu contractem al millor segon entrenador del futbol espanyol: Antonio López. El primer tècnic, Stoichkov, coordina tota la resta. Creiem en aquesta forma de treballar, en la qual cadascun té les seves posicions definides i sap el que ha de fer.”*¹⁵
- Però els resultats de l'equip no són bons, i la idea del projecte llarg termini s'esvaeix amb rapidesa, i la idea del model anglès es deixa al marge doncs el Celta contracta un secretari tècnic: Ramon Martínez que a la vegada devora entrenadors a una velocitat vertiginosa, es corrobora a aquets dos extractes de premsa: *“Carlos Mouriño ha manifestat en diverses ocasions que pretenia que hagués un entrenador amb una filosofia que no estigués a costa dels resultats, però tot just començar ja ha prescindit d'ell. La marxa de Hristo Stoichkov suposa un nou fracàs en el projecte.”*¹⁶ I *“La derrota soferta ahir pel Celta, no només li ha costat tres punts, sinó també el tercer canvi d'entrenador en el que va de temporada, després del pas per la*

¹⁴ Traduït de l'entrevista realitzada per M.Clavero i D.Loreno en la revista Pasi3n Celta, pág. 18 el día 22/3/2007.

¹⁵ Traduït de l'entrevista realitzada per Victor Lopez en el diari La Voz de Galicia, pag.23. del día 4/10/2007.

¹⁶ Publicat al diari La Voz de Galicia, 7/1/2008 article de C.Perez El fracaso del proyecto del modelo Inglés.

*banqueta de Hristo Stoichkov i Juan Ramón López Caro, el que constata un nou fracàs del projecte”.*¹⁷

Que el model no hagi funcionat en un club que va publicitar la seva implantació no és significatiu de res, ja que pot ser que les persones no fossin les adequades. Però si un president que anuncia un projecte llarg canvia tres vegades d'entrenador en una temporada demostra la llunyania amb el model anglès. I en aquesta línia també s'expressen els professionals entrevistats en aquest treball:

- Carles Planchart: *“La idea de club que tenim aquí a España és totalment diferent a la d'Anglaterra. Els entrenadors duren molt menys.”*
- Jose Carrillo: *“És una cultura diferent. Donar les claus del club a l'entrenador és complicat, s'han de tenir les coses molt clares. Nosaltres venim d'una cultura on el projecte de l'entrenador és a curt termini i canviar això és difícil”.*
- Ernesto Valverde: *“A mi m'agrada més estar en el camp, allà és on coneixes els jugadors. Has de conviure amb els jugadors per a saber com són i no estar aquí, veient com entrenen”.*
- Rafel Gil: *“Aquí a l'elit del futbol espanyol, s'ha entrat en una dinàmica que el cicles dels entrenadors no duren més de quatre o cinc anys. Costaria trencar aquesta dinàmica, ja que actualment no hi ha gens de paciència.”*
- Narcís Julià: *“No veig a les directives o els consells d'administració, amb una mentalitat clara de projecte, de tenir la suficient tranquil·litat i confiança de veure que una persona és apte, confiar amb ella i tindre una planificació i un projecte darrere. Ho poden arribar a dir, però a la que un entrenador perd tres partits seguits, ja no serveix. Jo crec que els és més fàcil tenir un model amb un entrenador, que pot rebre totes les crítiques, i si no funciona, fora”.*
- Tito Vilanova: *“Encara no s'ha provat en el futbol espanyol, però és cert que les directives no tenen la paciència per aguantar un entrenador masses anys. Tampoc hi ha la tradició que hi ha a Anglaterra. De tota manera està demostrat que un canvi d'entrenador a mitja temporada, no sol funcionar mai.”*

En resum, els professionals entrevistats del nostre país veuen que la mentalitat de les directives i la cultura del nostre futbol són el principal obstacle per la implantació d'un

¹⁷ Publicat al diari Atlántico, 28/5/2008 article de M.Garcia. Una nueva derrota y otro cambio de entrenador para el Celta.

model anglès, que en general és ven valorat i al que només Ernesto Valverde hi troba l'inconvenient que l'entrenador estigui allunyat dels jugadors en els entrenaments.

LES EXEPCIONS DEL MODEL

Quan es generalitza es poden cometre errades, i partint de la base que cada club és un món, s'ha d'esmentar que no tots els clubs anglesos són iguals, i que alguns clubs tenen implantat un model mol semblant al espanyol.

El Chelsea, per exemple és un club que té implantat un model que a la illes britàniques anomenen “model Europeu”, és a dir molt semblant al dels nostres clubs, amb un director esportiu i un entrenador, i que ha aconseguit també molts èxits doncs la parella formada per Peter Kenyon com a director esportiu i Mourinho com a entrenador va guanyar per dues temporades consecutives la lliga anglesa (temporades 2004-2005 i 2005-2006), i es manté en el grup dels millors equips anglesos i europeus malgrat canviar amb freqüència d'entrenador. Això si, amb una gran inversió econòmica en fitxatges.

Peter Kenyon, director esportiu del Chelsea, amb Jose Mourinho ex-entrenador d'aquest mateix club

ELS MÀNAGERS ARREU DEL MÓN

Si el model anglès és molt específic del futbol d'aquest país, també és cert que trobem la figura del mànager en molts països:

El futbol mundial va incorporar generalitzadament la paraula mànager als inicis dels anys 80, nascuda i relacionada del temps d'or de la boxa nord-americana. Els clubs italians incorporen massivament aquesta figura que es tracta d'un director esportiu amb plens poders de gestió. Per exemple, en el Milan de Silvio Berlusconi, el mànager és Adriano Galliani, qui per un elevat salari, atén a la premsa, decideix les compres i vendes de jugadors i les baixes i altes de tècnics. Perquè don Berlusconi, l'amo de l'equip, només vagi els diumenges a gaudir del partit. Això també succeeix a l'Inter, la Roma, Juventus i Lazio, el mànager es nodreix de les tasques del consultor de mercat, d'un secretari general, d'un director administratiu i d'un director de comunicacions. El director esportiu decideix després de rebre un arsenal d'informació.

També s'anomenen mànagers els directors esportius del futbol argentí, que no deixen de ser el que aquí coneixem com a directors esportius, que alliberen de les decisions esportives als presidents o consells d'administració, però tenen per sota seu un entrenador que lidera totes les decisions a nivell tècnic.

5. CONCLUSIONS

Durant el treball s'ha pogut veure tota la gent que forma part d'un equip tècnic de futbol, als que m'he atrevit a titular “ La cuina del futbol”, és a dir tota el personal que no es veu i treballa per elaborar l'exquisit plat que és el futbol d'elit.

Com s'ha anat reiterant, la diversitat de tipus de clubs, fa difícil la generalització. Però el treball recull un organigrama elaborat ampli amb pluralitat de departaments i professionals que engloba la diversitat de possibilitats d'una gestió que segueix evolucionant constantment.

El treball ha suposat per una banda el coneixement de molts detalls interessants que eren desconeguts, la confirmació d'algunes informacions que ja s'intuïen i el plantejament d'interrogants que seguiran essent motius de debat i que només el fet de que la pilota entri o no a la porteria anirà donant o traient raons.

Caldria destacar alguns trets que han estat el fil conductor del treball:

- **La importància de l'entrenador:** Ha quedat clar el paper de l'entrenador com a cap i líder del staff tècnic. Ell, limitat dintre les possibilitats del club, escull als seus col·laboradors, tot i que en molts casos hi ha molt personal del club que sobreviu a diversos entrenadors, però aquets estaran a les seves ordres i hauran de tenir el vist-i-plau de l'entrenador. És l'entrenador qui pren les decisions i per tant qui té la màxima responsabilitat. Ell aglutina i avala tota la informació dels seus col·laboradors i la gestiona.

Aquesta primera afirmació marca una tendència, i obra un punt per la polèmica. Ja que el futbol ha anat traslladant el liderat dels jugadors estrella a la de l'entrenador a la banqueta. Doncs en l'actualitat pocs compartirien l'afirmació que els anys seixanta feia el mundialment reconegut Alfredo di Stefano de que els entrenadors com a màxim poden influir en el 10% del rendiment de l'equip. Els exemples d'equips que amb els mateixos jugadors milloren espectacularment de rendiment al canviar l'entrenador semblen avalar la tesis de la gran importància del tècnic. Però com que en el futbol les veritats no són mai absolutes, també seriem capaços de trobar entrenadors que amb uns jugadors triomfen i amb altres fracassen.

- **Els organigrames depenen molt dels recursos econòmics:** Com en totes les activitats de la vida, els diners marquen les diferències, i la disponibilitat econòmica dels clubs és la que regula majoritàriament la quantitat de departaments i professionals que formen l'equip tècnic. I més enllà de la quantitat, la dedicació exclusiva també és una diferència gran. EL F.C.Barcelona de Pep Guardiola, amb un equip tècnic format per 29 persones que treballen en exclusivitat pel club (Pep ha afirmat que el club és un Fórmula 1 i que aquest no pot funcionar amb mecànics

pluriempleats), marca la banda alta dels staff i contrasta amb estridència amb l'U.E. Estartit de la Super-Lliga femenina (el futbol femení en el nostre país encara està a anys llum del ressò mediàtic i de la generació de recursos del masculí), amb un staff tècnic de 6 persones cap d'ells amb dedicació exclusiva. Passant per a molts exemples intermedis de clubs que arriben a tenir una quantitat de personal que es port approximar a la del Barça però que menys de la meitat dels quals tenen dedicació exclusiva. Principalment són els serveis mèdics els que normalment comparteixen les tasques en el club amb consultes particulars.

- **La constant ampliació dels equips tècnics:** La tendència a augmentar els equips tècnics dels clubs de futbol és evident, el degoteig constant d'incorporació de nous professionals és continu. L'obsessió d'estudiar totes les vessants que poden influir en el joc o en el futbolista (que en molts casos és una inversió milionària) és general, amb un objectiu que en el joc del futbol pot semblar utòpic: reduir l'atzar. Amb la premissa de que cal informació per encertar el diagnòstic, els entrenadors es rodegen de col·laboradors que analitzen totes les dades del seu equip i del rival i que intenta controlar tots els paràmetres possibles a la recerca del màxim rendiment.

També aquest punt pot obrir escletxes per la polèmica, ja que hi ha qui segueix pensant que el futbol és dels futbolistes, que és per ells pels qui el públic paga l'entrada, acudeix a l'estadi o s'aplega davant la televisió, i que l'espontaneïtat i la imaginació del jugador es troben atrapades o condicionades per un món en el que sobre el jugador que salta el terreny de joc giren les pesades ombres d'un munt d'entrenadors i col·laboradors i que això és una hipoteca sobre la veritable essència del futbol en perill d'extinció. Tot i que afirmacions com la del jugador barcelonista Xavi Hernández en les que assegura que tenir un bon equip de col·laboradors al darrera ajuda al futbolista ja que li permet que solament s'hagi d'ocupar de les seves coses: cuidar-se, entrenar i jugar, abonen els beneficis de l'actual predisposició d'ampliació dels equips tècnics.

- **La tendència a l'especialització i a la individualització:** Seguint el fil de l'apartat anterior, l'augment dels professionals condueix a l'especialització i al tractament individualitzat de cada jugador. Analitzar els resultats específics de cada futbolista, permet diagnosi i tractament individual que incrementa la millora del rendiment global. Cada jugador ha de tenir el seu entrenament, la seva dieta, el seu treball preventiu, i el seu treball específic.

L'anàlisi particular és a tots els graus, ja que des del punt de vista mèdic i de preparació física és controla el nivell de prevenció de lesions, el nutricional i fisiològic, l'anímic i el d'adaptació amb l'equip i l'entorn, etc. Des del punt de vista tècnic-tàctic s'analitzen, mitjançant vídeo i tecnologia, errors i encerts per tal de modificar conductes i també des del punt de vista de la imatge publica als mitjans de comunicació s'acorda que el missatge individual vagi en la línia del col·lectiu.

En l'àrea on s'ha experimentat una més gran incorporació de professionals és la mèdica on psicòlegs, fisiòlegs, podòlegs, nutricionistes... Han entrat amb normalitat a formar part dels equips tècnics.

També en determinats clubs la incorporació de professionals arriba a personal molt divers, des de els cuiners que viatgen amb l'equip a determinats desplaçaments i estades per tal de vetllar per la correcta alimentació dels jugadors, a les cambreres que ha incorporat el F.C. Barcelona per tal de preparar amb exquisidesa la taula de tots els àpats de la plantilla.

- **Els càrrecs de confiança:** La confiança és vital pel bon funcionament de l'organigrama tècnic, i l'entrenador sempre vol rodejar-se dels seus amics a l'hora de confeccionar l'equip de treball. Hi ha el que podríem anomenar nucli de l'equip tècnic amb el segon entrenador i el preparador físic, que sol acompanyar sempre a l'entrenador en els seus canvis d'equip, ja que es considera que la complicitat en el treball és imprescindible per l'èxit. I aquesta convivència i confiança és la qualitat més important per formar part de l'equip, evidentment acompanyat de la vàlua professional. D'aquesta manera s'han professionals que admeten que han assolit el càrrec per l'amistat amb l'entrenador o bé no ens estranya que el segon entrenador de Pep Guardiola sigui el seu amic d'infància amb el qui compartia habitació a La Masia¹⁸ Tito Vilanova.

- **La relació amb els mitjans de comunicació:** Els professionals del futbol no tenen, en general, una percepció molt favorable dels periodistes, d'ells diuen que treuen frases de context, que busquen doble significats de les expressions, que intenten fer-los entrar en contradicció, etc. Per la qual cosa es tendeix a pautar les comunicacions. Però també s'admet que s'utilitza a la premsa per transmetre missatges, no només al públic sinó als propis jugadors. Com a nota curiosa es destaca que no tothom que exerceix el periodisme és periodista, ja que fins i tot el cap de premsa del F.C. Barcelona és advocat.

- **La difícil implantació del model anglès:** Malgrat que els inventors del futbol són històricament un model a imitar, a curt termini sembla difícil que s'incorpori al nostre futbol el model del mànager anglès, que és la figura que aglutina la direcció esportiva, gestió de club i alineació de jugadors i que manté una continuïtat en diverses temporades. La filosofia de treball, el tarannà impacient de les directives, i la dependència dels resultats immediats són el principal impediment. I en canvi ja hi ha clubs anglesos que han incorporat el model europeu del director esportiu independent de l'entrenador i la continuïtat d'aquest passa a ser molt més eventual.

- **El solapament de funcions del director esportiu, secretari tècnic i entrenador :** A part de l'esmentat model anglès en el qual les funcions les aplega una mateixa persona, en la resta de

¹⁸ La Masia és la residència dels jugadors del Futbol Base del F.C. Barcelona.

clubs un dels problemes principals és delimitar la funció i la responsabilitat específica de cadascú dels tres càrrecs, i és el niu de conflicte de moltes entitats. Un exemple és la problemàtica, que ha merescut un apartat del treball, de com resoldre l'interrogant de: Qui ha de fitxar? La resposta del qual té condicionats a favor o en contra de cada càrrec i es resolt de diferent manera en diversos clubs.

Per finalitzar voldria permetrem fer alguna consideració personal:

En el treball hi he dipositat entusiasme, fervor, valor, afany d'aprendre, i m'he sentit periodista i investigador. He complert el somni d'accedir a llocs que mai m'hauria imaginat entrar i compartir experiències i converses amb professionals del futbol que admiro.

Estic molt satisfet pel resultat final del treball realitzat, no només per la dificultat de l'obtenció de la informació, sinó pel contingut de la mateixa que ha configurat un treball que desitjo sigui d'interès per a tothom a qui arribi a les seves mans, especialment pels qui els agradi el món de futbol i vulgui saber què hi ha darrera de l'aparador de l'espectacle futbolístic, és a dir, que vulgui conèixer: **La Cuina del Futbol.**

6. LES ANÈCDOTES DEL TREBALL

Diuen que Johan Cruyff entrenador del F.C. Barcelona, abans de jugar i guanyar la final de la Copa d'Europa va dir als seus jugadors: “*Salir i disfrutar*”. I ell ha explicat que amb aquella frase volia treure pressió als futbolistes, i recordar que quan gaudeixes del que estàs fent és quan rendeixes al més alt nivell, i que divertir-se fent una tasca és ja per sí un objectiu. Doncs, salvant les distàncies, puc dir que he gaudit molt realitzant aquest treball, que la feixuga càrrega que suposa la responsabilitat del treball, s'ha vist compensada amb escreix pel plaer de les experiències viscudes, que més enllà de l'enriquiment en continguts han suposat un guany d'emocions i il·lusions incalculable.

A més he viscut un munt de fets, sense valor de contingut, però que han estat vivències personals difícils d'oblidar, que m'atreveixo a relacionar:

- Em vaig assabentar que el Villarreal d'Ernesto Valverde estava d'estada a les terres gironines, i vaig decidir anar a veure l'entrenament, després de voltes i voltes per l'Empordà (me'n vaig anar a Vilajuïga i entrenaven a Vilamallà!), vaig poder presenciar l'entrenament, i al final del qual em vaig decidir entrar al camp i dirigir-me a Valverde. La facilitat d'accés i l'amabilitat de tracte de l'entrenador amb el que vaig acordar l'entrevista per l'endemà em va sobtar molt positivament.

- Havia quedat a les dues a l'hotel de concentració del Villarreal a Navata, quan hi vaig arribar, la recepció de l'hotel estava plena de càmeres i periodistes. A l'hora acordada surt Ernesto Valverde i un munt de periodistes s'hi apropen per entrevistar-lo, ell els hi diu: “*Esperen por favor, antes tengo que atender una entrevista acordada*”, i és va dirigir allà on era jo per establir la conversa convinguda. No podré oblidar la cara d'aquells periodistes que es devien preguntar qui era aquell noi, ni tampoc la sensació d'important que vaig tenir en aquell moment.

- Vaig arribar a l'Hotel Golf Peralada on s'allotjava el R.C.D.Espanyol amb la intenció de poder parlar amb algun responsable del cos tècnic, la tasca no era fàcil. Vaig anar a recepció de l'hotel i vaig preguntar pels horaris i el lloc d'entrenament de l'equip. L'amable recepcionista em va indicar la direcció del camp d'entrenament. Jo que havia après que la distància més curta entre dos punts era la línia recta vaig seguir la direcció sense adonar-me que travessava pel mig del camp de golf, no va tardar gaire un personatge que conduïa un vehicle típic dels camps de golf amb la retolació de Marshall

a esbrocar-me de males maneres per la meua presència a la zona restringida. Finalment, allò de que parlant la gent s'entén es va complir, i vaig acabar pujant al seu vehicle per portar-me al lloc on sortien jugadors i tècnics.

- A l'esmentat hotel de Peralada, vaig poder saludar a l'agradable capità del R.C.D.Espanyol Dani Jarque que amablement va accedir a fotografiar-se amb mi. Quan quatre dies més tard m'assabento de la seva mort aquesta em va afectar d'una manera especial.

Sergi Ferragut amb el jugador Dani Jarque, quatre dies abans de la seva mort

- També va ser una experiència interessant el poder anar a la Ciutat esportiva del F.C. Barcelona a Sant Joan Despí, visitar les instal·lacions i les seves dependències també són una vivència destacable. Ara bé, la part més anecdòtica d'una de les visites va ser que quan em trobava en una sala de reunions esperant per una entrevista amb un tècnic, va entrar a aquella sala el jugador Andrés Iniesta, ell obria la porta, em veu a mi i pregunta : “¿Se puede pasar?” i jo vaig respondre: “Sí, adelante Andrés”. De cop me’n vaig adonar del que acabava de succeir: un dels millors jugadors del món em demanava permís a mi per entrar a una dependència del F.C.Barcelona!

- Vaig anar també a diversos entrenaments del Girona F.C. per tal de poder entrevistar a algun component del cos tècnic, i entrava i sortia per les dependències de Montilivi a la

recerca de l'oportunitat. En una d'aquestes ocasions, el Girona acabava de fitxar a Jorquera i anunciava la baixa del porter Rafa Ponzo, aquest va aparèixer per les instal·lacions gironines i un munt de periodistes el van envoltar de micròfons, jo em vaig trobar al mig d'ells i vaig viure l'entrevista com si fos un periodista més. I també vaig veure com el jugador Dot pactava i més tard realitzava una entrevista per TV3. És a dir vaig veure i viure a primera línia les relacions entre els jugadors i els mitjans de comunicació.

- Havia establert un primera relació amb el preparador físic del Girona F.C., però no hi havia manera de poder tornar a contactar amb ell per tal d'acordar l'entrevista, però les casualitats em van donar un cop de mà. Vaig anar amb l'equip que jugo a futbol, els juvenils del C.E.Farners, un cap de setmana d'entrenament a les instal·lacions del Cullerell, i va resultar que vam compartir instal·lacions amb el Girona F.C. i allà vaig trobar al preparador físic Jordi Balcells i la casualitat em va facilitar l'entrevista desitjada.

- Per altra banda també van ser diverses les entrevistes que ja semblaven encarrilades que per algun motiu o altre no van ser possibles i en vaig tenir que cercar noves opcions:

- A Peralada vaig mantenir una amable conversa amb el secretari tècnic del R.C.D. Espanyol, el Sr. Ramon Planas, amb el que vaig acordar una entrevista per la propera setmana a Barcelona, però la sobtada mort del jugador Dani Jarque no va permetre l'entrevista que per motius d'agenda no va poder ser possible més endavant.
- Després d'enviar-li diversos correus electrònics, havia aconseguit pactar l'entrevista amb Txiki Beguiristain, secretari tècnic del F.C.Barcelona, però va sofrir un atac de lumbàlgia i vam haver d'anular la cita.
- Ja estava acordada l'entrevista amb Cristóbal Parralo, entrenador del Girona F.C, quan aquest va ser destituït del seu càrrec la possibilitat es va esfumar. Ara bé, l'entrevista ja realitzada a Narcís Julià, nombrat entrenador del Girona F.C, es revaloritzava.
- Juan Carlos Mandía entrenador del Racing de Santander, per mitjà de l'estimable col·laboració de Carlos Planchart, va accedir a una entrevista i a mostrar-me totes les instal·lacions i el seu equip de treball. Quan ja estàvem

preparant el viatge de cap de setmana a Santander amb la família, l'entrenador va ser destituït i amb ell la possibilitat d'entrevista.

- També vaig tenir contactes amb el Dr. Ricard Pruna, metge del F.C.Barcelona o Mauricio Pochettino, entrenador del R.C.D. Espanyol que per problemes d'agenda no van fructificar, tot i que el contacte en si ja es pot considerar una experiència molt interessant.

De tota manera estic molt satisfet de tota la gent que he pogut accedir. Els que he pogut entrevistar, els que he pogut saludar, a les instal·lacions que he pogut estar. Tot m'ha ajudat a realitzar el treball però sobre tot a gaudir d'ell.

7. BIBLIOGRAFIA

Per la realització del treball s'han consultat les següents publicacions:

- SORIANO, Ferran, *La pilota no entra per atzar*, Ara Llibres, Badalona, Abril 2009.
- SANCHEZ, Martín, “Manegers: una función que abre camino”, *diario digital Clarín*, 6/1/2001.
- ESTEPA, Javier, “Liga y Premier, en las antípodas”, *diari MARCA*, Madrid, 13/3/2008.
- Institut d'Estudis Catalans, *Diccionari de la llengua catalana*, Edicions 62, Barcelona, 2007.
- PLANES, Ramon, “declaracions a la radio”, *La Graderia d'Ona FM*, 5/11/2009.
- CEREZO, Enrique, “declaracions al diari”, *el Mundo Deportivo*, 24/12/2009, pàg 18.
- ALBERT, Miki, “Entrevista”, *el Diari de Girona*, 23/10/09, pàg 26.
- LA VOLPE, Ricardo, “declaracions a la radio”, *La Red*(Argentina, reproduïdes a *El primer toc de RAC* ,27/2/09.
- BANDERAS, “declaracions al diari”, *el Periódico de Aragón*, 3/6/08, pàg 28.
- BATICÓN, Juan, “declaracions al diari”, *diario Norte Castilla*, 19/10/2009.
- GISPERT, Carlos, *Enciclopedia Mundial del futbol*, Ediciones Océano, Barcelona, 2000, Vol 6: “Un Fenómeno de Masas”.
- www.copocv.org
- www.clinicapodologica.com/consejos/piefutbolista.htm
- www.futbolrendimiento.com
- www.termcat.cat/dicci/futbol

S'ha consultat diàriament, a partir del 10/2/09, la hemeroteca de la següent premsa escrita: “*Sport*, *el Mundo Deportivo*, *As* i *Marca*”. També s'ha fet un seguiment de les pàgines d'esports dels diaris d'informació general i dels programes esportius de ràdio i televisió.